

Nr 5 A.

Godkänd av första kammaren den 21 april 1923.
Godkänd av andra kammaren den 21 april 1923.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av vissa av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande utgifterna för budgetåret 1923—1924 under riksstatens femte huvudtitel, innefattande anslagen till socialdepartementet.

(Statsutskottets utlåtande nr 5.)

Till Konungen.

Departementet.

1:o) Uti den till riksdagen den 8 januari 1923 avlåtna propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov för budgetåret 1923—1924 har Eders Kungl. Maj:t i avseende å femte huvudtiteln, innefattande anslagen till socialdepartementet, föreslagit riksdagen (punkt 1 av det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet över socialärenden för nämnda dag) att i riksstaten uppföra det ordinarie anslaget till departementschefen med 24,000 kronor.

Riksdagen har i riksstaten uppfört det ordinarie anslaget till *departementschefen* med 24,000 kronor.

2:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 2)

dels besluta sådana ändringar i staten för socialdepartementet, att från och med den 1 juli 1923 ej mindre anslagsposten avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m. nedsättes från 51,300 kronor med 17,300 kronor till 34,000 kronor än även under rubriken ersättning till sakkunniga biträden åt fattigvårdsinspektören upptages en anslagspost å 6,000 kronor;

dels ock i riksstaten uppföra det ordinarie förslagsanslaget till departementets avdelning av Eders Kungl. Maj:ts kansli med 272,600 kronor.

Vad Eders Kungl. Maj:t sålunda föreslagit, har icke givit riksdagen anledning till erinran, och får riksdagen alltså anmäla, att riksdagen *dels* beslutat sådana ändringar i staten för socialdepartementet, att från och med den 1 juli 1923 ej mindre anslagsposten *avlöningar till icke ordinarie befattningshavare m. m.* nedsättes från 51,300 kronor med 17,300 kronor till 34,000 kronor än även under rubriken *ersättning till sakkunniga biträden åt fattigvårdsinspektören* upptages en anslagspost å 6,000 kronor,

dels ock i riksstaten uppfört det ordinarie förslagsanslaget till *departementets avdelning av Eders Kungl. Maj:ts kansli* med 272,600 kronor.

3:o I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 3) har riksdagen i riksstaten uppfört det ordinarie anslaget till *övergångsstat för socialdepartementet* med 5,200 kronor.

4:o I anledning av Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 4) har riksdagen för beredande av *ersättning till särskild föredragande för bostadsärenden* för budgetåret 1923—1924 anvisat ett extra anslag av 2,500 kronor.

Sociala verk och inrättningar.

5:o På grund av Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 5) har riksdagen i riksstaten uppfört det ordinarie förslagsanslaget till *riksförsäkringsanstalten* med 238,500 kronor.

6:o Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 6) att för upprätthållande av riks-försäkringsanstaltens verksamhet, utöver det ordinarie anslaget, för budgetåret 1923—1924 anvisa ett extra förslagsanslag av 1,365,000 kronor.

Riksdagen har ansett sig böra bifalla de under förevarande punkt i skilda avseenden framlagda förslagen och får sålunda anmäla, att riksdagen för *upprätthållande av riks-försäkringsanstaltens verksamhet*, utöver det ordinarie anslaget, för budgetåret 1923—1924 anvisat ett extra förslagsanslag av 1,365,000 kronor.

7:o Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 7) att i riksstaten uppföra det ordinarie förslagsanslaget till kostnader enligt 19 och 37 §§ i lagen om försäkring för olycksfall i arbete med 150,000 kronor.

Riksdagen, som icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts föreliggande förslag, har i riksstaten uppfört det ordinarie förslagsanslaget till *kostnader enligt 19 och 37 §§ i lagen om försäkring för olycksfall i arbete* med 150,000 kronor.

8:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 8) har riksdagen för *riksförsäkringsanstaltens dödsfallersättning* i anledning av *livförsäkring i samband med lån ur statens egnahemslånefond* för budgetåret 1923—1924 anvisat ett extra förslagsanslag av 20,000 kronor.

9:o) På grund av Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 9) har riksdagen i riksstaten uppfört det ordinarie förslagsanslaget till *statens bidrag till fiskares försäkring* med 15,000 kronor.

10:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 10) att i riksstaten uppföra det ordinarie förslagsanslaget till försäkringsrådet med 87,000 kronor.

Enligt den för försäkringsrådet vid 1917 års riksdag fastställda staten består rådet av en president, två ordinarie försäkringsråd samt två representanter för arbetsgivare och två representanter för arbetare, varjämte å ordinarie stat äro uppförda en sekreterare, en notarie, två kvinnliga biträden och en vaktmästare. Å extra stat beviljades dessutom anslag till ett försäkringsråd, en sekreterare, en notarie och en vaktmästare.

Såsom den av Eders Kungl. Maj:t den 5 oktober 1922 tillkallade granskningsnämnden för utredning av möjligheten av besparingar, särskilt i personalhänseende, vid vissa verk erinrat, lades till grund för bestämmande av personalbehovet ett beräknat antal besvärsmål av 3,000 för år, dock att ovan nämnda antal befattningshavare ansågs behövt även för det fall att besvärsmälens antal icke skulle bli större än omkring 1,500. Enligt planen skulle målen handläggas på två avdelningar med fyra föredragningsdagar i veckan; en dag i veckan skulle ägnas åt justering och en dag åt behandling av allmänna ärenden och av ärenden, som av rådet upptagas till prövning utan föregående besvär. Skulle mot förmodan antalet mål bli så ringa, att någon uppdelning på särskilda avdelningar icke skulle erfordras, ansågs det möjligt att frånräkna de på extra stat uppförda befattningshavarna.

Emellertid arbetar försäkringsrådet allenast på en avdelning och antalet inkomna besvärsmål ha utgjort blott 120 år 1918, 647 år 1919, 829 år 1920, 778 år 1921 och 1,155 år 1922. De mål, som utan att besvär anförts infordrats för granskning, hava utgjort år 1920 492, år 1921 672 och år 1922 328. Målen hava i plenum företagits till avgörande blott en gång i veckan, varjämte två dagar i veckan förberedande föredragning inför presidenten ägt rum.

Av det sålunda anförda framgår, att antalet besvärsmål varit väsentligt mindre än det beräknade samt att slutlig föredragning av mål skett blott en gång i veckan i stället för avsedda fyra.

Att under sådana förhållanden den hos försäkringsrådet nu anställda personalen bör kunna i väsentlig mån inskränkas, synes riksdagen uppenbart. Visserligen innebär Eders Kungl. Maj:ts under nästföljande punkt framlagda förslag, att den på extra stat uppförda personalen skulle från och med nästkommande budgetår indragas, men har det synts riksdagen kunna med fog ifrågasättas, huruvida icke genom andra organisatoriska förändringar i försäkringsrådets verksamhet anslagen till rådet borde kunna ytterligare begränsas. Vid den utredning härutinnan, som enligt riksdagens förmenande sålunda bör komma till stånd, torde bland annat böra tagas under övervägande, huruvida det kan anses erforderligt, att chefsbefattningen hos försäkringsrådet, efter det den nuvarande i fråga om hela det sociala försäkringsväsendets tillkomst högt förtjänste innehavaren av detta ämbete uppnått pensionsåldern, likställes med chefsbefattningarna i hovrätterna och kammarrätten eller om ej försäkringsrådets ledning skulle kunna utövas av befattningshavare i lägre tjänstegrad. Likaså har riksdagen ansett det böra tagas under omprövning, huruvida icke antalet arbetsgivare- och arbetarrepresentanter hos försäkringsrådet skulle kunna begränsas till en av vardera slaget.

Slutligen synes det riksdagen böra undersökas, huruvida icke mindre hyreskostnader skäligen skulle kunna åvägabringas — särskilt i betraktande av den personalminskning, som från och med nästkommande budgetår kommer att äga rum.

Under återopande av vad sålunda anförts, får riksdagen, som funnit sig böra anvisa de av Eders Kungl. Maj:t nu åskade anslagen till försäkringsrådet, under förevarande punkt *dels* anmäla, att riksdagen i riksstaten uppfört det ordinarie förslagsanslaget till *försäkringsrådet* med 87,000 kronor,

dels ock anhålla, att Eders Kungl. Maj:t måtte verkställa utredning om och på vad sätt en omorganisation av försäkringsrådet må kunna åstadkommas, åsyftande en förenkling av försäkringsrådets verksamhet och minskning i utgifterna för detsamma.

11:o) På grund av Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 11) har riksdagen för *upprätthållande av försäkringsrådets verksamhet* för budgetåret 1923—1924 anvisat ett extra förslagsanslag av 27,000 kronor.

12:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 12) har riksdagen i riksstaten uppfört det ordinarie förslagsanslaget till *socialstyrelsen* med 312,000 kronor.

13:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 13) att för *upprätthållande av socialstyrelsens verksamhet*, utöver det ordinarie

anslaget, för budgetåret 1923—1924 anvisa ett extra anslag av 115,300 kronor.

Av det av Eders Kungl. Maj:t för upprätthållande av socialstyrelsens verksamhet äskade anslaget, 115,300 kronor, är ett belopp av 15,300 kronor avsett för fortsatt bestridande av kostnaderna för den genom styrelsens försorg anordnade kontrollen över bränsleförbrukningen inom vissa av statsverket disponerade byggnader och lokaler m. m., för vars anordnande Eders Kungl. Maj:t hittills beviljat medel från femte huvudtitelns allmänna besparingar och samma huvudtitels anslag till extra utgifter. Att, på sätt Eders Kungl. Maj:t sålunda föreslagit, avlöningarna till den härför erforderliga personalen för budgetåret 1923—1924 anvisas att utgå från nu ifrågavarande anslag, har icke givit riksdagen anledning till erinran, och synes det riksdagen likaledes önskvärt, att, såsom Eders Kungl. Maj:t ifrågasatt, socialstyrelsens uppdrag utvidgas till att jämväl omfatta bränslekontroll över av riksdagen och dess verk använda byggnader och lokaler.

För upprätthållande av socialstyrelsens bränslekontrollerande verksamhet under nu ifrågavarande budgetår har Eders Kungl. Maj:t ansett den personal, som för närvarande är för ändamålet hos styrelsen anställd eller en förste byråingenjör, en byråingenjör och ett kontorsbiträde, alltså vara erforderlig, och har Eders Kungl. Maj:t, såsom ovan nämnts, för avlöningar åt personalen i fråga äskat ett anslag å 15,300 kronor. Riksdagen, som funnit sig böra anvisa det sålunda äskade anslagsbeloppet, har emellertid ansett det böra tagas under övervägande, huruvida krav på ingenjörsutbildning bör ställas å båda de för verksamheten erforderliga manliga befattningshavarna och om icke göromålen kunna så fördelas, att en del av dem anförtros en utbildad ingenjör och en del överlåtes åt en person med praktisk utbildning å ifrågavarande område.

Under hänvisning till vad sålunda anförts och då riksdagen i övrigt icke haft något att erinra mot vad Eders Kungl. Maj:t under förevarande punkt föreslagit, får riksdagen alltså anmäla, att riksdagen för *upprätthållande av socialstyrelsens verksamhet*, utöver det ordinarie anslaget, för budgetåret 1923—1924 anvisat ett extra anslag av 115,300 kronor.

14:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 14) att av det av riksdagen för anordnandet av en allmän levnadskostnadsundersökning beviljade anslaget av 80,000 kronor för budgetåret 1923—1924 anvisa ett extra anslag av 27,000 kronor.

Riksdagen, som funnit sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts ifråga-

varande förslag, får anmäla, att riksdagen av det av riksdagen för *anordnandet av en allmän levnadskostnadsundersökning* beviljade anslaget av 80,000 kronor för budgetåret 1923—1924 anvisat ett extra anslag av 27,000 kronor.

15:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 15) har riksdagen för budgetåret 1923—1924 anvisat, att ställas till Eders Kungl. Maj:ts förfogande och användas till *ersättning åt förlikningsmän m. m. för medling i arbetstvister*, ett extra förslagsanslag av 120,000 kronor.

16:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 16) att till bestridande av kostnaderna för centrala skiljenämnden för vissa arbetstvister anvisa ett extra förslagsanslag av 22,000 kronor.

Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag har riksdagen ansett sig böra bifalla. Riksdagen vill dock uttala den förväntan, att kostnaderna för nämndens verksamhet så långt möjligt är begränsas. Riksdagen har alltså till bestridande av kostnaderna för *centrala skiljenämnden för vissa arbetstvister* anvisat ett extra förslagsanslag av 22,000 kronor.

17:o) I anledning av Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 17) har riksdagen för budgetåret 1923—1924 såsom *bidrag till bestridande av kostnaderna för särskilda skiljedomare i arbetstvister* anvisat ett extra förslagsanslag av 5,000 kronor.

18:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 18) har riksdagen för budgetåret 1923—1924 anvisat, att för *befrämjande och organiserande av den offentliga arbetsförmedlingen i riket* utgå i huvudsaklig överensstämmelse med gällande grunder, ett extra förslagsanslag av 200,000 kronor.

19:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 19) att för budgetåret 1923—1924 anvisa — att i huvudsaklig överensstämmelse med nu gällande grunder utgå såsom bidrag till resekostnader för medellösa arbetssökande, som av arbetsförmedlingsanstalt anvisats arbete å annan ort än där de vistas — ett extra förslagsanslag av 15,000 kronor.

Riksdagen, som icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag, har för budgetåret 1923—1924 anvisat — att i huvudsaklig överensstämmelse med nu gällande grunder utgå såsom *bidrag till resekostnader för medellösa arbetssökande, som av arbetsförmedlingsanstalt anvisats arbete å annan ort än där de vistas* — ett extra förslagsanslag av 15,000 kronor.

20:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 21) att till understöd i vissa fall åt genom tobaksmonopolets införande nödlidande personer för budgetåret 1923—1924 anvisa ett extra förslagsanslag av 160,000 kronor.

Riksdagen, som ansett sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag, har till *understöd i vissa fall åt genom tobaksmonopolets införande nödlidande personer* för budgetåret 1923—1924 anvisat ett extra förslagsanslag av 160,000 kronor.

21:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 22) att såsom bidrag till det mellanfolkliga arbetsamtet i Basel för budgetåret 1923—1924 anvisa ett extra anslag av 500 kronor.

Riksdagen har icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag och får alltså anmäla, att riksdagen såsom *bidrag till det mellanfolkliga arbetsamtet i Basel* för budgetåret 1923—1924 anvisat ett extra anslag av 500 kronor.

22:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 23)

dels besluta, att avlöningsreglementet för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, skall från och med den 1 juli 1923 äga tillämpning å befattningshavare inom yrkesinspektionen;

dels bestämma antalet ordinarie befattningshavare inom yrkesinspektionen och deras placering i lönegrad på följande sätt:

	Avlöningsgrad.
9 yrkesinspektörer, manliga	B 18
9 assistenter, manliga	B 13
18 underinspektörer	B 9

dels godkänna av departementschefen framlagt förslag till ordinarie stat och övergångsstat för yrkesinspektionen;

dels besluta vissa i statsrådsprotokollet intagna särskilda bestämmelser att från och med den 1 juli 1923 lända till efterrättelse beträffande de tjänstemän inom yrkesinspektionen, å vilka avlöningsreglementet skall äga tillämpning;

dels godkänna, i vad yrkesinspektrisen och de kvinnliga assistenterna angår, vissa tillägg till och ändring i de vid hittills gällande avlöningsstat för yrkesinspektionen fästade villkor och bestämmelser;

dels besluta, att, där sådan ordinarie tjänsteman inom yrkesinspektionen, å vilken förenämnda avlöningsreglemente skulle komma att äga tillämpning, enligt hittills gällande bestämmelser ägt uppbära någon del av avlöningen — såväl i stat upptagen avlöning som tillfällig löneförbättring — i förskott, vid ingången av juli månad 1923 till honom skall på statsverkets bekostnad utbetalas ett belopp, motsvarande vad tjänstemannen skulle hava i den befattning, han vid utgången av juni månad år 1923 innehar, i förskott uppburit för juli månad 1923, om de dittillsvarande avlöningsbestämmelserna då fortfarande varit gällande;

dels medgiva, att kostnaderna för berörda övergångsanordning må bestridas av den i ordinarie staten för yrkesinspektionen upptagna anslagsposten för avlöningar till ordinarie tjänstemän;

dels förklara, att övriga av riksdagen med avseende å den definitiva löneregleringen för statsdepartement med flera verk lämnade medgivanden må i tillämpliga delar gälla även beträffande yrkesinspektionen;

dels medgiva, att vederbörliga ersättningar till vikarier för å övergångsstat uppförda befattningshavare inom yrkesinspektionen, utöver å samma stat tillgängliga avlöningsmedel, må bestridas av den i ordinarie staten för inspektionen upptagna anslagsposten till vikariatsersättningar;

dels ock, med uteslutande ur riksstaten av det under avdelningen arbetarskydd uppförda ordinarie anslaget till yrkesinspektionen, under samma avdelning uppföra ej mindre under rubriken »Yrkesinspektionen, ordinarie stat» ett ordinarie förslagsanslag av 269,100 kronor, än även under rubriken »Yrkesinspektionen, övergångsstat» ett ordinarie anslag av 9,500 kronor.

Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag angående reglering av löneförhållanden m. m. vid yrkesinspektionen, vilket förslag i allt väsentligt ansluter sig till ett av 1902 års lönereglerningskommitté avgivet betänkande i ämnet, har riksdagen funnit sig böra bifalla. Riksdagen har sålunda ansett de av Eders Kungl. Maj:t föreslagna avlöningsgraderna för yrkesinspektörer, manliga assistenter och underinspektörer lämpligt avvägda, och har riksdagen likaledes funnit sig kunna giva sin anslutning till den provisoriska anordning i fråga om löneförmånernas reglering för yrkesinspektrisen och de kvinnliga assistenterna, Eders Kungl. Maj:ts förslag innebär. Då riksdagen ock ansett sig böra godkänna de särskilda avlöningsbestämmelser för befattningshavarna vid yrkesinspektionen, som Eders Kungl. Maj:t föreslagit och ej heller i övrigt funnit skäl till erinran mot förslaget i fråga, får riksdagen alltså anmäla, att riksdagen

dels beslutat, att avlöningsreglementet för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, skall från och med den 1 juli 1923 äga tillämpning å befattningshavare inom yrkesinspektionen;

dels bestämt antalet ordinarie befattningshavare inom yrkesinspektionen och deras placering i lönegrad på följande sätt:

	Avlöningsgrad.
9 yrkesinspektörer, manliga	B 18
9 assistenter, manliga	B 13
18 underinspektörer	B 9

dels godkänt det av departementschefen framlagda förslaget till ordinarie stat och övergångsstat för yrkesinspektionen;

dels beslutat följande särskilda bestämmelser att från och med den 1 juli 1923 lända till efterrättelse beträffande de tjänstemän inom yrkesinspektionen, å vilka avlöningsreglementet skall äga tillämpning:

tjänsteman inom yrkesinspektionen skall vara underkastad i särskild ordning meddelade bestämmelser rörande förbud att för egen eller annans räkning driva eller hava del eller anställning i vissa företag eller för sådant företag åtaga sig uppdrag mot ersättning;

i stället för vad i 21 § i avlöningsreglementet sägs om semester skall beträffande manlig assistent och underinspektör gälla, att sådan tjänsteman må, i den mån sådant kan ske utan hinder för göromålsens behöriga gång och utan kostnad för statsverket, kunna medgivas tjänstfrihet under högst 35 dagar inom ett och samma kalenderår;

dels godkänt, i vad yrkesinspektrisen och de kvinnliga assistenterna angår, följande tillägg till och ändring i de vid hittills gällande avlöningsstat för yrkesinspektionen fästade villkor och bestämmelser:

att, när det erfordras för beredande av semester åt yrkesinspektrisen, kvinnlig assistent skall vara skyldig att, om hon förordnas därtill, bestrida yrkesinspektrisens befattning mot åtnjutande av ett belopp, motsvarande de för den högre befattningen anslagna tjänstgöringspenningar, i stället för egna tjänstgöringspenningar;

att, i stället för den befattningshavare inom yrkesinspektionen medgivna förmån att under viss tid vistas utom vederbörande tjänstgöringsområde, yrkesinspektrisen årligen må, när det kan ske utan hinder för göromålsens behöriga gång, åtnjuta semester under 35 dagar, intill det år, under vilket hon fyller 40 år, och 45 dagar från och med nämnda år, samt kvinnlig assistent må, i den mån sådant kan ske utan hinder för göromålsens behöriga gång och utan kostnad för statsverket, kunna medgivas tjänstfrihet med bibehållande av oavkortad avlöning under högst 35 dagar inom ett och samma kalenderår;

dels beslutat, att, där sådan ordinarie tjänsteman inom yrkesinspektionen, å vilken förenämnda avlöningsreglemente skulle komma att äga tillämpning, enligt hittills gällande bestämmelser ägt uppbära någon del av avlöningen — såväl i stat upptagen avlöning som tillfällig löneförbättring — i förskott, vid ingången av juli månad 1923 till honom skall på statsverkets bekostnad utbetalas ett belopp, motsvarande vad tjänstemannen skulle hava i den befattning, han vid utgången av juni månad år 1923 innehar, i förskott uppburit för juli månad 1923, om de dittillsvarande avlöningsbestämmelserna då fortfarande varit gällande;

dels medgivit, att kostnaderna för berörda övergångsanordning må bestridas av den i ordinarie staten för yrkesinspektionen upptagna anslagsposten för avlöningar till ordinarie tjänstemän;

dels förklarat, att övriga av riksdagen med avseende å den definitiva löneregleringen för statsdepartement med flera verk lämnade medgivanden må i tillämpliga delar gälla även beträffande yrkesinspektionen;

dels medgivit, att vederbörliga ersättningar till vikarier för å övergångsstat uppförda befattningshavare inom yrkesinspektionen, utöver å samma stat tillgängliga avlöningsmedel, må bestridas av den i ordinarie staten för inspektionen upptagna anslagsposten till vikariatsersättningar;

dels ock med uteslutande ur riksstaten av det under avdelningen arbetarskydd uppförda ordinarie anslaget till yrkesinspektionen, under samma avdelning uppfört ej mindre under rubriken »*Yrkesinspektionen, ordinarie stat*» ett ordinarie förslagsanslag av 269,100 kronor, än även under rubriken »*Yrkesinspektionen, övergångsstat*» ett ordinarie anslag av 9,500 kronor.

23:o) Med anledning av Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 24) och under hänvisning till vad riksdagen under nästföregående punkt anfört, får riksdagen anmäla, att riksdagen

dels medgivit, att såsom provisoriska avlöningstillägg må för budgetåret 1923—1924 utgå till yrkesinspektrisen ett belopp av 2,500 kronor, därav 1,650 kronor betraktas såsom lön och 850 kronor såsom tjänstgöringspenningar, samt till en var av de ordinarie kvinnliga assistenterna ett belopp av 1,800 kronor, därav 1,200 kronor betraktas såsom lön och 600 kronor såsom tjänstgöringspenningar, skolande i fråga om åtnjutande av nämnda avlöningstillägg i tillämpliga delar gälla enahanda bestämmelser, som fastställts beträffande avlöningar å stat för ifrågasvarande tjänstemän;

dels ock för beredande av *provisoriska avlöningstillägg åt vissa ordinarie befattningshavare vid yrkesinspektionen* för nämnda budgetår beviljat ett extra anslag av 6,100 kronor.

24:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 25) att för upprätthållande av yrkesinspektionens verksamhet, utöver det ordinarie anslaget, för budgetåret 1923—1924 anvisa ett extra anslag av 77,900 kronor.

Riksdagen, som funnit sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts under förevarande punkt framlagda förslag, får alltså anmäla, att riksdagen för *upprätthållande av yrkesinspektionens verksamhet*, utöver det ordinarie anslaget, för budgetåret 1923—1924 anvisat ett extra anslag av 77,900 kronor.

25:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 26) har riksdagen såsom *bidrag till bestridande av kostnaderna för den av föreningen för arbetarskydd i Stockholm anordnade permanenta utställningen av skyddsanordningar mot olycksfall och ohälsa i arbetet* för budgetåret 1923—1924 anvisat ett extra anslag av 4,000 kronor.

26:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 27) att *dels* godkänna det av departementschefen förordade förslaget till ordinarie stat för statens tvångsarbetsanstalter, *dels ock* i riksstaten uppföra det ordinarie förslagsanslaget till statens tvångsarbetsanstalter med 532,000 kronor.

Vad först beträffar Eders Kungl. Maj:ts förslag i vad detsamma avser ordinarie staten för statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö, innebär sagda förslag vid jämförelse med den för sistlidet år fastställda staten *dels* att anslagsposten för avlöningar till ordinarie tjänstemän skulle uppföras med oförändrat belopp, *dels* en höjning av anslagsposterna till vikariatsersättningar och till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare med respektive 5,000 och 10,000 kronor, *dels* ock slutligen en nedsättning av anslaget till »övriga kostnader för driften» med 35,000 kronor. Vad Eders Kungl. Maj:t sålunda i olika hänseenden föreslagit, har icke givit riksdagen anledning till erinran.

Vidkommande härefter Eders Kungl. Maj:ts förslag i fråga om anslag till tvångsarbetsanstalten i Landskrona innebär sagda förslag, vad avlöningsstaten angår, att anslagsposten för avlöningar till ordinarie tjänstemän skulle upptagas med oförändrat belopp, under det att anslagen till vikariatsersättningar och avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare skulle höjas med 500 respektive 22,000 kronor. Jämväl Eders Kungl. Maj:ts förslag i denna del har riksdagen ansett sig böra bifalla. Vad däremot angår anslaget för »övriga kostnader för driften» vid Landskronaanstalten, har riksdagen icke kunnat undgå att finna detsamma högt beräknat. Riksdagen har emellertid efter övervägande ansett sig icke böra vidtaga någon nedsättning av anslaget i fråga och får sålunda anmäla, att riksdagen

dels godkänt det av departementschefen förordade förslaget till ordinarie stat för statens tvångsarbetsanstalter;

dels ock i riksstaten uppfört det ordinarie förslagsanslaget till *statens tvångsarbetsanstalter* med 532,000 kronor.

27:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 28) att *dels* godkänna det av departementschefen förordade förslaget till övergångsstat för statens tvångsarbetsanstalter, *dels* ock i riksstaten uppföra det

ordinarie förslagsanslaget till statens tvångsarbetsanstalter: övergångsstat med 7,600 kronor.

Riksdagen, som icke haft något att erinra mot förevarande förslag, har alltså *dels* godkänt det av departementschefen förordade förslaget till övergångsstat för statens tvångsarbetsanstalter, *dels ock* i riksstaten uppfört det ordinarie förslagsanslaget till *statens tvångsarbetsanstalter: övergångsstat* med 7,600 kronor.

28:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 29) att till bestridande av kostnaderna för vissa hygieniska anordningar i nattcellbyggnaden vid statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö för budgetåret 1923—1924 anvisa ett extra reservationsanslag av 10,000 kronor.

Riksdagen, som funnit den i ämnet lämnade utredningen ådagalägga behovet av, att de hygieniska anordningar, varom här är fråga, komma till stånd, har alltså ansett sig böra anvisa medel för ändamålet. Då riksdagen ej heller haft något att erinra mot det av Eders Kungl. Maj:t äskade anslagsbeloppet, får riksdagen anmäla, att riksdagen till bestridande av kostnaderna för *vissa hygieniska anordningar i nattcellbyggnaden vid statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö* för budgetåret 1923—1924 anvisat ett extra reservationsanslag av 10,000 kronor.

29:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 30) att för utförande av vissa ändringsarbeten vid statens tvångsarbetsanstalt i Landskrona för budgetåret 1923—1924 anvisa ett extra reservationsanslag av 16,500 kronor.

Riksdagen, vars vederbörande utskott tagit del av i ärendet ingivna ritningar och kostnadsförslag, har funnit Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning tillfyllest motiverad. Då det av Eders Kungl. Maj:t äskade anslagsbeloppet ej heller givit riksdagen anledning till erinran, har riksdagen alltså för utförande av *vissa ändringsarbeten vid statens tvångsarbetsanstalt i Landskrona* för budgetåret 1923—1924 anvisat ett extra reservationsanslag av 16,500 kronor.

30:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 31) att till driftkostnader för statens vårdanstalt för alkoholister vid Svartsjö för budgetåret 1923—1924 anvisa ett extra förslagsanslag av 25,000 kronor.

Riksdagen, som icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag, får alltså anmäla, att riksdagen till *driftkostnader för statens vårdanstalt för alkoholister vid Svartsjö* för budgetåret 1923—1924 anvisat ett extra förslagsanslag av 25,000 kronor.

31:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 32) har riksdagen till *driftkostnader för statens vårdanstalt för alkoholister i Landskrona* för budgetåret 1923—1924 anvisat ett extra förslagsanslag av 3,000 kronor.

32:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 33) att för budgetåret 1923—1924 anvisa

dels till avlöningar och vikariatsersättningar åt befattningshavare vid statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholister ett extra anslag av 40,945 kronor,

dels ock till bidrag till driftkostnaderna i övrigt vid samma anstalt ett extra förslagsanslag av 39,700 kronor.

Eders Kungl. Maj:ts förslag, i vad detsamma avser anvisandet av ett anslag å 40,945 kronor till avlöningar och vikariatsersättningar åt befattningshavare vid statens vårdanstalt å Venngarn, har icke givit riksdagen anledning till erinran, och har riksdagen alltså funnit sig böra bevilja anslagsbeloppet i fråga.

Vad härefter angår Eders Kungl. Maj:ts förslag om anslag till bidrag till driftkostnaderna i övrigt vid samma anstalt, har riksdagen vid prövning av detsamma funnit sig ock kunna bifalla förslaget härutinnan.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen för budgetåret 1923—1924 anvisat *dels* till *avlöningar och vikariatsersättningar åt befattningshavare vid statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholister* ett extra anslag av 40,945 kronor, *dels ock* till *bidrag till driftkostnaderna i övrigt vid samma anstalt* ett extra förslagsanslag av 39,700 kronor.

33:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 34)

att för budgetåret 1923—1924 anvisa

dels såsom bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader ett extra förslagsanslag av 100,000 kronor,

dels till bestridande av statens kostnader för farliga alkoholister, handräckning, läkarutlåtanden, vittnesersättningar m. m. ett extra förslagsanslag av 5,000 kronor,

dels såsom bidrag till anordnande av erkända alkoholistanstalter ett extra reservationsanslag av 10,000 kronor,

dels ock till sakkunnigt biträde hos socialstyrelsen för ärenden rörande alkoholistvården ett extra anslag av 3,600 kronor;

ävensom medgiva,

dels att av ovannämnda anslag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader må kunna till erkända alkoholistanstalten Hemmet Gunnarskog för budgetåret 1923—1924 utgå bidrag till driftkostnaderna med ej mindre ett belopp av en krona för dag och vårdplats, än även ett belopp för vårdtag, som med en krona understiger det till övriga erkända alkoholistanstalter utgående statsbidraget,

dels att uppkommen behållning på det å 1922 års riksstat upptagna förslagsanslaget, högst, 100,000 kronor, till understöd åt nykterhets-

nämnderna m. m. må för samma ändamål användas under budgetåret 1923—1924,

dels ock att jord, som står under kronans omedelbara disposition eller som tillhör någon av de under bruk och bergverk för nödigt skogsfång upplåtna allmänningar eller någon av de genom domänstyrelsens försorg utarrenderade kronoegendomar, vilka icke upplåtits till förenade mötespassevolanskassornas fond, stuterierna eller Vadstena krigsmanshusfond, må, efter av Eders Kungl. Maj:t i varje särskilt fall verkställd prövning, utan särskild ersättning till kronan på de villkor i övrigt, Eders Kungl. Maj:t kan finna skäligt bestämma, upplåtas till landsting, kommun, förening, stiftelse eller annan för anordnande av allmän alkoholistanstalt.

Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag innebär, att såsom bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader måtte anvisas ett anslag av enahanda belopp, som årligen utgått under åren 1919—1922 eller 100,000 kronor. Riksdagen har funnit sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förslag i denna del, och har riksdagen ej heller funnit skäl till erinran vare sig mot att nu gällande bestämmelser för statsbidrags utgående jämväl för nästkommande budgetår tillämpas eller att bidrag för samma tid utgår till Hemmet Gunnarskog enligt nu fastställda grunder.

Eders Kungl. Maj:ts framställning om ett anslag å 5,000 kronor till bestridande av statens kostnader för farliga alkoholister, handräckning, läkarutlåtanden, vittnesersättningar m. m. har riksdagen ock ansett sig böra bifalla.

Vad härefter angår Eders Kungl. Maj:ts förslag rörande anslag för anordnande av erkända alkoholistanstalter, innebär detsamma att statsbidrag, som enligt nu gällande bestämmelser må tilldelas allenast enskilda personer, föreningar, stiftelser eller bolag med högst 1,000 kronor för varje vårdplats, jämväl må tillkomma landsting och kommuner samt att statsbidragets maximibelopp må höjas till 2,000 kronor.

Vid den prövning riksdagen ägnat Eders Kungl. Maj:ts sistberörda förslag har riksdagen i likhet med departementschefen ansett det vara av behovet påkallat, att staten till upprättande av nya erkända alkoholistanstalter på ett mera effektivt sätt än vad för närvarande är fallet lämnar ekonomiskt understöd. Såsom nyss nämnts, har Eders Kungl. Maj:t föreslagit, att statsbidragets maximibelopp skulle höjas från 1,000 till 2,000 kronor för vårdplats, och detta oavsett om fråga är om nybyggnad eller inköp och ändring av gammal byggnad. Riksdagen anser emellertid, att, liksom förhållandet är beträffande statsbidrag till arbetshem, gränsen för statsbidragets åtnjutande vid inköp och ändring av gammal byggnad bör

sättas något lägre än då fråga är om nybyggnad, och har riksdagen be-
gränsat bidraget i förra fallet till 1,500 kronor och sålunda bestämt
detsamma till enahanda belopp, som enligt gällande bestämmelser i dylikt
fall utgår för arbetshem. Skäl för att av denna anledning nedsätta
det av Eders Kungl. Maj:t äskade förslagsanslaget har dock icke syns
riksdagen föreligga.

Vad härefter beträffar Eders Kungl. Maj:ts förslag i fråga om ut-
sträckning av rätten till statsbidrag till landsting och kommuner har
riksdagen funnit sig böra bifalla detsamma. Riksdagen förutsätter dock,
att sådan kontroll för statsbidrags åtnjutande utövas, att missbruk
icke kan befaras.

Vad Eders Kungl. Maj:t i övrigt under förevarande punkt föreslagit
riksdagen har icke givit riksdagen anledning till erinran, och får riks-
dagen alltså anmäla, att riksdagen

I) för budgetåret 1923—1924 anvisat

dels såsom bidrag till *erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkost-
nader* ett extra förslagsanslag av 100,000 kronor,

dels till bestridande av statens kostnader för *farliga alkoholister,
handräckning, läkarutlåtanden, vittnesersättningar m. m.* ett extra förslags-
anslag av 5,000 kronor,

dels såsom bidrag till *anordnande av erkända alkoholistanstalter* ett extra
reservationsanslag av 10,000 kronor,

dels ock till *sakkunnigt biträde hos socialstyrelsen för ärenden rörande
alkoholistvården* ett extra anslag av 3,600 kronor;

II) medgivit,

dels att av ovannämnda anslag till erkända och enskilda alkoholist-
anstalters driftkostnader må kunna till erkända alkoholistanstalten
Hemmet Gunnarskog för budgetåret 1923—1924 utgå bidrag till drift-
kostnaderna med ej mindre ett belopp av en krona för dag och vård-
plats, än även ett belopp för vård dag, som med en krona understiger
det till övriga erkända alkoholistanstalter utgående statsbidraget,

dels att uppkommen behållning på det å 1922 års riksstat upptagna
förslagsanslaget, högst, 100,000 kronor, till understöd åt nykterhets-
nämnderna m. m. må för samma ändamål användas under budgetåret
1923—1924,

dels ock att jord, som står under kronans omedelbara disposition
eller som tillhör någon av de under bruk och bergverk för nödigt skogs-
fång upplåtta allmänningar eller någon av de genom domänstyrelsens
försorg utarrenderade kronoegendomar, vilka icke upplåtits till förenade
mötespassevolanskassornas fond, stuterierna eller Västena krigsmans-

husfond, må, efter av Eders Kungl. Maj:t i varje särskilt fall verkställd prövning, utan särskild ersättning till kronan på de villkor i övrigt, Eders Kungl. Maj:t kan finna skäligt bestämma, upplåtas till landsting, kommun, förening, stiftelse eller annan för anordnande av allmän alkoholistanstalt.

34:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 35) att *dels* till främjande av nykterhet och motarbetande av dryckenskaspens följder för budgetåret 1923—1924 anvisa ett extra anslag av 15,000 kronor;

dels ock besluta, att av nämnda anslag skola under de villkor, som av Eders Kungl. Maj:t prövas lämpliga, utgå:

a) till främjande av svenska sällskapet för nykterhet och folkuppfostran, det år 1837 stiftade nykterhets-sällskapet verksamhet	kronor	5,000: —
b) till främjande av järnvägsmännens helnykterhetsförbunds verksamhet.....	»	1,000: —
c) till främjande av Sveriges nykterhetssällskaps representantförsamlings upplysningsbyrås verksamhet	»	8,000: —
d) såsom bidrag till uppehållande av internationella byråns i Lausanne för alkoholismens bekämpande verksamhet	»	1,000: —

Summa kronor 15,000: —

I sammanhang med Eders Kungl. Maj:ts under förevarande punkt gjorda framställning har riksdagen till behandling förehaft tre särskilda inom riksdagen väckta motioner, i vilka föreslagits, bland annat, att anslagen till främjande av Sveriges nykterhetssällskaps representantförsamlings upplysningsbyrås verksamhet samt till upprätthållande av internationella byråns i Lausanne för alkoholismens bekämpande verksamhet måtte bestämmas till 10,000 kronor för den förstnämnda byrån och 1,500 kronor för den senare.

Vid prövning av Eders Kungl. Maj:ts föreliggande förslag har riksdagen funnit sig böra bifalla detsamma, i vad det angår anvisande av anslag å 5,000 kronor till främjande av svenska sällskapet för nykterhet och folkuppfostran verksamhet samt å 1,000 kronor till främjande av järnvägsmännens helnykterhetsförbunds verksamhet.

Vad däremot angår de av Eders Kungl. Maj:t äskade anslagen för främjande av Sveriges nykterhetssällskaps representantförsamlings upplysningsbyrås verksamhet samt till bidrag till uppehållande av in-

ternationella byråns i Lausanne för alkoholismens bekämpande verksamhet har riksdagen, i betraktande av de redan förut starkt begränsade ekonomiska resurser, som stå till dessa organisationers förfogande, och då de belopp, varmed dessa anslagsposter minskats, 2,000 respektive 500 kronor, icke ur budgetsynpunkt äga särskild betydelse, funnit sig icke kunna bifalla de av Eders Kungl. Maj:t föreslagna reduceringarna, utan har riksdagen ansett sig böra ansluta sig till de motionsvis gjorda yrkandena om dessa anslags bestämmande till 10,000 respektive 1,500 kronor. I detta sammanhang har riksdagen beslutat, att medel till förevarande utgifter skola utgå från rusdrycksmedelsfonden.

På grund av vad sålunda anförts, får riksdagen anmäla, att riksdagen i anledning av Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag och ovanberörda motioner

I) till *främjande av nykterhet och motarbetande av dryckenskapens följder* för budgetåret 1923—1924 anvisat ett extra anslag av 17,500 kronor, att utgå av statsverkets fond av rusdrycksmedel;

II) beslutat, att av nämnda anslag skola under de villkor, som av Eders Kungl. Maj:t prövas lämpliga, utgå:

<i>dels</i> till främjande av svenska sällskapet för nykterhet och folkuppfostran, det år 1837 stiftade nykterhetssällskapets verksamhet.....	kronor	5,000: —
<i>dels</i> till främjande av järnvägsmännens helnykterhetsförbunds verksamhet	»	1,000: —
<i>dels</i> till främjande av Sveriges nykterhetssällskaps representantförsamlings upplysningsbyrås verksamhet	»	10,000: —
<i>dels</i> ock såsom bidrag till uppehållande av internationella byråns i Lausanne för alkoholismens bekämpande verksamhet	»	1,500: —

Summa kronor 17,500: —

35:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 36) att i riksstaten uppföra det ordinarie förslagsanslaget till sjukkasseväsendets befrämjande med 2,470,000 kronor.

Vid anmälan inför Eders Kungl. Maj:t av det under förevarande punkt gjorda anslagsäskandet och frågorna om extra statsbidrag åt sjukkassor, som registrerats enligt lagen om sjukkassor den 4 juli 1910, samt angående understödjande av sjukkassor, som meddela moderskapsunderstöd, har departementschefen anfört följande:

»I likhet med socialstyrelsen finner jag det extra statsbidrag, som

under de senaste åren utgått till sjukkassorna, icke längre böra bibehållas. För budgetåret 1923—1924 synes därför anslag för detta ändamål böra beviljas endast med det belopp, som kräves för bestridande av den del utav 1922 års extra statsbidrag, för vilken medel icke anvisats å riksstaten för tiden 1 januari—30 juni 1923. Nämda belopp har av socialstyrelsen på anförda skäl ansetts kunna begränsas till 575,000 kronor. Mot denna beräkning torde icke något vara att erinra.

Socialstyrelsen har i sitt yttrande framställt förslag om sådana ändringar i grunderna för det ordinarie statsbidraget till sjukkassorna, att åt dessa skulle i annan, mera permanent form beredas någon ersättning för det extra statsbidraget. Dessa förslag, som gå ut på dels en ökning av statens bidrag för sjukkassornas direkt sjukvårdande verksamhet, dels ock sjukdagsbidragets beräknande även för söndagar, synas mig i och för sig värda allt beaktande. Men huru önskvärt det med hänsyn till den frivilliga sjukförsäkringens sociala och humanitära betydelse än vore, att sjukkassorna kunde erhålla den förstärkning i statsunderstödet, som ett bifall till dessa förslag skulle medföra, finner jag mig med hänsyn till den rådande statsfinansiella situationen icke kunna förorda nämnda förslag lika litet som sjukkassesammanslutningarnas längre gående framställningar, utan måste tillstyrka, att anslaget för sjukkasseverksamhetens befrämjande för närvarande begränsas till det belopp, som erfordras för beredande av ordinarie statsbidrag efter oförändrade grunder. Det anslag, som härför är behöfligt under budgetåret 1923—1924, har av socialstyrelsen beräknats till 2,470,000 kronor, och finner jag intet att erinra mot denna beräkning.

Vad beträffar anslaget för understödjande av sjukkassor, som meddela moderskapshjälp, synes mig socialstyrelsens utredning hava ådagalagt behovet av den ifrågasatta anslagsförhöjningen, varför jag anser, att detta anslag för budgetåret 1923—1924 bör bestämmas till 170,000 kronor.»

Till vad departementschefen sålunda i skilda hänseenden föreslagit, har riksdagen ansett sig böra giva sin anslutning.

Riksdagen får alltså under förevarande punkt anmäla, att riksdagen i riksstaten uppfört det ordinarie förslagsanslaget till *sjukkasseväsendets befrämjande* med 2,470,000 kronor.

36:o) På grund av Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 37) har riksdagen för beredande av *extra statsbidrag för år 1922 åt sjukkassor, som registrerats enligt lagen om sjukkassor den 4 juli 1910*, för budgetåret 1923—1924 anvisat ett extra förslagsanslag av 575,000 kronor.

37:o) Med anledning av Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 38)

har riksdagen för *understödjande av sjukkassor, som meddela moderskapsunderstöd*, för budgetåret 1923—1924 anvisat ett extra förslagsanslag av 170,000 kronor.

38:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 39) har riksdagen för budgetåret 1923—1924 anvisat, att ställas till Eders Kungl. Maj:ts förfogande för uppehållande under nämnda tid av *tillsyn över understödsföreningar*, ett extra anslag av 6,000 kronor.

39:o) På grund av Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 41), har riksdagen i riksstaten uppfört det ordinarie förslagsanslaget till *pensionsstyrelsen* med 624,000 kronor.

40:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 42) att för upprätthållande av pensionsstyrelsens verksamhet m. m., utöver det ordinarie anslaget, för budgetåret 1923—1924 anvisa ett extra förslagsanslag av 630,000 kronor.

Eders Kungl. Maj:ts under förevarande punkt i skilda hänseenden framlagda förslag i fråga om beräkningen av de i anslaget ingående anslagsposterna har riksdagen funnit sig böra bifalla, och får riksdagen alltså — utan att nu taga ståndpunkt till den av Eders Kungl. Maj:t tillsatta granskningsnämndens yttrande i fråga om personalindragning hos pensionsstyrelsen — anmäla, att riksdagen för *upprätthållande av pensionsstyrelsens verksamhet m. m.*, utöver det ordinarie anslaget, för budgetåret 1923—1924 anvisat ett extra förslagsanslag av 630,000 kronor.

41:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 44) att för budgetåret 1923—1924 anvisa, att utgå som bidrag till täckande av statens kostnad för understöd enligt 33 § i lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring åt de personer, som genom lagen den 8 juni 1915 om övergångsbestämmelser i anledning av förstnämnda lag blivit delaktiga i den allmänna pensionsförsäkringen, ett extra anslag av 5,265,000 kronor.

Såsom av statsrådsprotokollet framgår, hava de av pensionsstyrelsen verkställda beräkningarna angående behovet av anslag för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1923—1924 blivit uppgjorda med tillämpning av utav riksdagen förut godkända grunder.

Riksdagen har för budgetåret 1923—1924 anvisat, att utgå som *bidrag till täckande av statens kostnad för understöd enligt 33 § i lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring åt de personer, som genom lagen den 8 juni 1915 om övergångsbestämmelser i anledning av förstnämnda lag blivit delaktiga i den allmänna pensionsförsäkringen*, ett extra anslag av 5,265,000 kronor.

42:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 45) att för budgetåret 1923—1924 anvisa till ersättning åt postverket för dess bestyr med pensionsutbetalningar m. m. ett extra förslagsanslag av 410,000 kronor.

Riksdagen har icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag och har alltså för budgetåret 1923—1924 anvisat till *ersättning åt postverket för dess bestyr med pensionsutbetalningar m. m.* ett extra förslagsanslag av 410,000 kronor.

43:o) Med bifall till vad Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen (punkt 46) har riksdagen för beredande av *ersättning till häradskrivarna för upprättande av de i 14 § av lagen om allmän pensionsförsäkring omförmälda förteckningar* för budgetåret 1923—1924 beviljat ett extra förslagsanslag av 50,000 kronor.

44:o) På grund av Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 47) har riksdagen i riksstaten uppfört det ordinarie anslaget till *fattigvården i Stockholm och landsorten* med 9,564 kronor.

45:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 48) har riksdagen i riksstaten uppfört det ordinarie förslagsanslaget till *fattigvården i allmänhet* med 900,000 kronor.

46:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 49) har riksdagen till *understöd åt Svenska fattigvårdsförbundet* för budgetåret 1923—1924 anvisat ett extra anslag av 25,000 kronor.

47:o) I enlighet med vad Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen (punkt 50) har riksdagen för gäldande av *Sveriges bidrag till den internationella föreningen för barnaskydd* för budgetåret 1923—1924 anvisat ett extra förslagsanslag av 2,000 kronor.

48:o) På grund av Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 51) har riksdagen för budgetåret 1923—1924 till *statsinspektion av fattigvården* anvisat ett extra anslag av 49,650 kronor.

49:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 52) att för budgetåret 1923—1924 till beredande av statsbidrag till uppförande eller inrättande av i lagen om fattigvården avsedda arbetshem anvisa ett extra förslagsanslag av 100,000 kronor.

Riksdagen har funnit sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning och får alltså anmäla, att riksdagen för budgetåret 1923—1924 till beredande av statsbidrag till *uppförande eller inrättande av i lagen om fattigvården avsedda arbetshem* anvisat ett extra förslagsanslag av 100,000 kronor.

50:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 53) att för budgetåret 1923—1924 till beredande av statsbidrag till driftkostna-

derna vid i lagen om fattigvården avsedda arbetshem anvisa ett extra förslagsanslag av 35,000 kronor.

Riksdagen, som i likhet med departementschefen visserligen ansett det kunna ifrågasättas, huruvida icke beloppet av det år 1920 bestämda statsbidraget, uppgående till 500 kronor för år och intagen person, numera borde något sänkas, har likväl, med hänsyn till att någon erfarenhet ännu icke vunnits rörande driftkostnaderna vid ifrågavarande anstalter, icke velat motsätta sig Eders Kungl. Maj:ts förslag och får alltså anmäla, att riksdagen för budgetåret 1923—1924 till beredande av statsbidrag till *driftkostnaderna vid i lagen om fattigvården avsedda arbetshem* anvisat ett extra förslagsanslag av 35,000 kronor.

51:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 54) att, med uteslutande ur riksstaten av de ordinarie anslagen till allmänna barnhuset i Stockholm, till frimurarbarnhuset och till barnhusen i landsorten, under rubriken barnhusen uppföra ett ordinarie anslag med 115,830 kronor.

Då riksdagen i likhet med departementschefen ansett det ur budgetteknisk synpunkt lämpligt, att ovanberörda särskilda anslag sammanslås till ett anslag, får riksdagen anmäla, att riksdagen, med uteslutande ur riksstaten av de ordinarie anslagen till allmänna barnhuset i Stockholm, till frimurarbarnhuset och till barnhusen i landsorten, under rubriken *barnhusen* uppfört ett ordinarie anslag med 115,830 kronor.

52:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 55) har riksdagen till *understöd åt Drottning Sophias skyddshem* för budgetåret 1923—1924 anvisat ett extra anslag av 3,000 kronor.

53:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 56) att till understöd åt frälsningsarméns räddningshem för budgetåret 1923—1924 anvisa ett extra anslag av 9,000 kronor.

Med hänsyn till den betydelsefulla verksamhet, frälsningsarméns räddningshem bedriva, har riksdagen ansett sig böra anvisa fortsatt anslag till understöd åt hemmen i fråga. Då riksdagen ej heller funnit skäl till erinran vare sig mot det av Eders Kungl. Maj:t äskade anslagsbeloppet eller de av Eders Kungl. Maj:t för anslaget åtnjutande föreslagna villkoren, har riksdagen alltså till *understöd åt frälsningsarméns räddningshem* för budgetåret 1923—1924 anvisat ett extra anslag av 9,000 kronor.

54:o) I anledning av Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 57) har riksdagen till *understöd åt Vita bandets småbrukshem Håkanstorp* för budgetåret 1923—1924 anvisat ett extra anslag av 2,000 kronor.

Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården.

55:o) På grund av Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 58) har riksdagen

dels medgivit sådan ändring i den ordinarie staten för medicinalstyrelsen, att anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare, vetenskapliga rådet, veterinärrådet m. m. från och med den 1 juli 1923 nedsättes från 94,000 kronor med 14,000 kronor till 80,000 kronor,

dels ock i riksstaten uppfört det ordinarie förslagsanslaget till *medicinalstyrelsen* med 351,100 kronor.

56:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts därom framlagda förslag (punkt 59) har riksdagen i riksstaten uppfört det ordinarie anslaget till *medicinalstyrelsen: övergångsstat* med 4,500 kronor.

57:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 60) att för upprätthållande av medicinalstyrelsens verksamhet, utöver det ordinarie anslaget, för budgetåret 1923—1924 anvisa ett extra anslag av 30,800 kronor.

Riksdagen, som ansett sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag, har alltså för *upprätthållande av medicinalstyrelsens verksamhet*, utöver det ordinarie anslaget, för budgetåret 1923—1924 anvisat ett extra anslag av 30,800 kronor.

58:o) I anledning av Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 61) har riksdagen i riksstaten uppfört det ordinarie anslaget till *statens bakteriologiska laboratorium* med 102,290 kronor.

59:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 62) att för upprätthållande av driften vid statens bakteriologiska laboratorium, utöver det ordinarie anslaget, för budgetåret 1923—1924 anvisa ett extra anslag av 35,000 kronor.

Vad Eders Kungl. Maj:t under förevarande punkt föreslagit har riksdagen ansett sig böra bifalla, och får riksdagen alltså anmäla, att riksdagen för *upprätthållande av driften vid statens bakteriologiska laboratorium*, utöver det ordinarie anslaget, för budgetåret 1923—1924 anvisat ett extra anslag av 35,000 kronor.

60:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 63) har riksdagen i riksstaten uppfört det ordinarie anslaget till *statens rättskemiska laboratorium* med 16,750 kronor.

61:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 64) har riksdagen till *upprätthållande av driften vid statens rättskemiska laboratorium*, utöver det ordinarie anslaget, för budgetåret 1923—1924 anvisat ett extra anslag av 5,200 kronor.

62:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 65) att för *upprätthållande av driften vid statens farmaceutiska laboratorium* för budgetåret 1923—1924 anvisa ett extra anslag av 24,250 kronor.

Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag har icke givit riksdagen anledning till erinran, och får riksdagen alltså anmäla, att riksdagen för *upprätthållande av driften vid statens farmaceutiska laboratorium* för budgetåret 1923—1924 anvisat ett extra anslag av 24,250 kronor.

63:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 66)

dels medgiva, att å avlöningsstaten för förste provinsialläkare och provinsialläkare må från och med år 1924 uppföras ytterligare fem provinsialläkare, en var med en årlig avlöning av 5,500 kronor, därav 4,000 kronor lön och 1,500 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kunna komma två ålderstillägg å lönen, det ena med 500 kronor efter fem år och det andra jämväl med 500 kronor efter ytterligare fem år;

dels föreskriva, att för åtnjutande av de med sagda befattningar förenade avlöningsförmåner skall gälla vad i kungörelsen den 13 juni 1919 angående villkor och bestämmelser för åtnjutande av de från och med år 1920 fastställda avlöningsförmåner och i därtill senare efter riksdagens hörande gjorda tillägg finnes stadgat i fråga om motsvarande befattningar;

dels ock, vid bifall till vad sålunda föreslagits, i riksstaten uppföra det ordinarie anslaget till förste provinsialläkare och provinsialläkare med 1,575,050 kronor.

I sammanhang med Eders Kungl. Maj:ts föreliggande förslag har riksdagen till behandling förehaft en inom riksdagen väckt motion, vari hemställts, att riksdagen måtte, med bifall i övrigt till vad Eders Kungl. Maj:t under förevarande punkt föreslagit, å avlöningsstaten för förste provinsialläkare och provinsialläkare från och med år 1924 uppföra ytterligare 10 provinsialläkare och i anledning härav uppföra det ordinarie anslaget till förste provinsialläkare och provinsialläkare med 1,588,800 kronor.

Vad beträffar antalet av de distrikt, som enligt riksdagens förmenande från och med år 1924 böra nyinrättas, har riksdagen efter övertvägande ansett sig böra bifalla vad motionären i sådant avseende föreslagit.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen i anledning av Eders Kungl. Maj:ts förslag och ovanberörda motion,

dels medgivit, att å avlöningsstaten för förste provinsialläkare och provinsialläkare må från och med år 1924 uppföras ytterligare tio provinsialläkare, en var med en årlig avlöning av 5,500 kronor, därav 4,000 kronor lön och 1,500 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kunna komma två ålderstillägg å lönen, det ena med 500 kronor efter fem år och det andra jämväl med 500 kronor efter ytterligare fem år,

dels föreskrivit, att för åtnjutande av de med sagda befattningar förenade avlöningsförmåner skall gälla vad i kungörelsen den 13 juni 1919 angående villkor och bestämmelser för åtnjutande av de från och med år 1920 fastställda avlöningsförmåner och i därtill senare efter riksdagens hörande gjorda tillägg finnes stadgat i fråga om motsvarande befattningar,

dels ock i riksstaten uppfört det ordinarie anslaget till *förste provinsialläkare och provinsialläkare* med 1,588,800 kronor.

64:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 67) har riksdagen för *skrivbiträde och övriga expenser åt förste provinsialläkare ävensom för anställande av biträdande förste provinsialläkare* för budgetåret 1923—1924 anvisat ett extra anslag av 48,400 kronor.

65:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 68) att till bidrag för anskaffande av bostäder åt provinsialläkare å landsbygden, att utgå i huvudsaklig överensstämmelse med gällande grunder, för budgetåret 1923—1924 anvisa ett extra reservationsanslag av 30,000 kronor.

I sammanhang med Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag har riksdagen till behandling förehaft

dels två likalydande motioner, vari hemställts, att riksdagen ville medgiva, att statsbidrag tilldelas Ålmeboda socken i Kronobergs län samt Eringsboda och Tvings socknar i Blekinge län, eller eventuellt endast de sistnämnda två, för anskaffande av bostad åt provinsialläkaren inom distriktet med ett belopp motsvarande en tredjedel av de kostnader sagda kommuner kunna styrka sig hava haft för ifrågavarande ändamål;

dels en motion, däri föreslagits, att riksdagen måtte besluta att anvisa ett belopp av 20,000 kronor att utgå till Lycksele kommun som bidrag till uppförande av bostad för provinsialläkaren;

dels ock slutligen en motion, däri hemställts, att riksdagen måtte besluta medgiva, att av det å 1922 års riksstat beviljade reservationsanslaget, 150,000 kronor, till bidrag för uppförande av bostäder åt provinsialläkare å landsbygden, måtte åt Jörns kommun i Västerbottens län få såsom bidrag för av kommunen uppförd läkarebostad utbetalas 21,600 kronor.

Såsom i statsrådsprotokollet erinras, anmälde 1921 års riksdag i skrivelse nr 313, att riksdagen med bifall till därom av Eders Kungl. Maj:ts proposition nr 262 gjord framställning, till bidrag för anskaffande av bostäder åt provinsialläkare på landsbygden på extra stat för år 1922 anvisat ett reservationsanslag å 150,000 kronor, att utgå i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen i statsrådsprotokollet över socialärenden den 14 mars 1921 angivna grunder.

För ifrågavarande ändamål anvisade sedermera sistlidet års riksdag ett anslag å 50,000 kronor.

De av departementschefen i ovanberörda statsrådsprotokoll angivna grunderna, vilka i huvudsak ansluta sig till provinsialläkardistriktskommitténs den 16 december 1920 dagtecknade utlåtande i denna del, kunna i korthet sammanfattas sålunda.

Beredandet av bostäder åt provinsialläkare borde icke enhetligt genomföras genom ett obligatoriskt åläggande för landsting, provinsialläkardistrikt eller den kommun, där provinsialläkaren vore stationerad, att tillhandahålla bostad, utan ordnas på frivillighetens väg efter ortens förhållanden, varvid bidrag borde i mån av tillgängliga medel i varje enskilt fall utgå efter Eders Kungl. Maj:ts prövning. Bidraget skulle, med undantag för ett angivet distrikt, ej uppgå till mer än högst $\frac{1}{3}$ av den beräknade kostnaden och ej överstiga 30,000 kronor. Det skulle kunna utgå, även då befintlig bostad inköptes och ändrades till provinsialläkarbostad samt i fråga om vissa norrländska distrikt även vid större tillbyggnad eller förändring av provinsialläkarbostad. Bostaden skulle uppföras efter av medicinalstyrelsen fastställda ritningar, dock att de olika typer för bostäder, som genom kommitténs försorg utarbetats, icke borde vara ovillkorligen bindande vid bostädernas uppförande utom i fråga om rummens maximiantal, sex rum och kök, avsedda för läkaren och hans familj, samt tre mottagningsrum eller, om läkarmottagning kunde anordnas i sjukstuga, ett mottagningsrum. Vid bidrags beviljande skulle föreskrivas, att läkaren ägde rätt att bebo lägenheten mot en hyra icke överstigande 1,800 kronor för år.

I sin ovannämnda skrivelse framhöll riksdagen, bland annat, att man i första hand borde tillse, huruvida icke en provinsialläkarbostad kunde på annat sätt erhållas, exempelvis genom förhyrande eller upplåtande av förefintliga för ändamålet lämpade lägenheter, och att den anvisade utvägen med statsbidrag till uppförande av särskilda bostäder endast borde subsidiärt ifrågakomma. Vidare uttalade riksdagen sin anslutning till den i utredningen framhållna synpunkten, att de särskilt uppgjorda bostadstyperna icke borde vara ovillkorligt bindande vid bostädernas uppförande. Tvärtom syntes det riksdagen, att en viss frihet därutinnan borde råda, varigenom kunde vinnas ekonomiskt fördelaktigare resultat, som utan att äventyra bostädernas ändamål fullt ut motsvarade de anspråk, som rimligen borde ställas på dylika lägenheter.

Efter det medicinalstyrelsen och statskontoret avgivit förslag till bestämmelser i ämnet, hava dylika bestämmelser utfärdats genom kungörelser den 2 december 1921 (sv. förf.-saml. nr 687 och 688); och ansluta sig dessa bestämmelser till de av vederbörande departementschef och riksdagen angivna riktlinjerna.

Vid anmälan av frågan om statsbidrag för nu ifrågavarande ändamål för budgetåret 1923—1924 har departementschefen anfört följande:

»Av hittills ingivna ansökningar om statsbidrag för uppförande av bostäder åt provinsialläkare hava, med hänsyn till gällande bestämmelser, endast tre kunnat bifallas. I dessa tre fall har Kungl. Maj:t genom särskilda beslut den 7 och den 21 juli samt den 3 november 1922 beviljat statsbidrag med sammanlagt högst 56,666 kronor 66 öre. Av de beviljade anslagen om tillhopa 200,000 kronor återstå alltså odisponerade omkring 143,000 kronor, vilken summa, även med beräkning efter maximibidraget 30,000 kronor, mer än förslår till statsbidrag för ytterligare 4 bostäder. Eburu jag tillfullo delar medicinalstyrelsens uppfattning om bostadsfrågans stora betydelse för rekryteringen av provinsialläkarkåren, särskilt i rikets norra delar, finner jag mig vid angivna förhållande kunna föreslå en begränsning av anslaget för budgetåret 1923—1924 till 30,000 kronor.»

Till vad departementschefen sålunda föreslagit har riksdagen velat giva sin anslutning.

Vidkommande härefter de i ämnet väckta motionerna har riksdagen vid den prövning riksdagen ägnat desamma icke kunnat undgå att finna att med hänsyn till avfattningen av de i ämnet meddelade bestämmelserna vissa svårigheter uppstått vid dessas tillämpning, och har det synts riksdagen, att på grund härav vissa distrikt, som enligt riksdagens förmenande bort komma i åtnjutande av statsbidrag, icke tillerkänts dylikt. Till dessa torde såväl Älmeboda, Eringsboda och Tvings socknars provinsialläkardistrikt som Lycksele distrikt kunna räknas. I båda dessa fall har nämligen distriktens anskaffning av läkarebostäderna skett under förhållanden, som för distrikten ifråga synes kunna medföra rätt till bidrag ur nämnda anslag. Riksdagen har dock icke ansett sig böra, såsom motionsvis föreslagits, genom omedelbart beslut fixera beloppen av statsbidraget i fråga, utan bör enligt riksdagens mening prövningen härav, därest från distrikten i vederbörlig ordning ingivas förnyade ansökningar, därvid ingivna handlingar torde, i den mån så befinnes lämpligt, kunna åberopas, bero på Eders Kungl. Maj:t. Vad däremot Jörns provinsialläkardistrikt beträffar, har det synts riksdagen uppenbart, att detta distrikt jämlikt gällande bestämmelser icke kan tillerkännas rätt till understöd av statsmedel.

På grund av vad sålunda anförts, får riksdagen anmäla, att riksdagen till *bidrag för anskaffande av bostäder åt provinsialläkare å landsbygden*, att utgå i huvudsaklig överensstämmelse med gällande grunder, för budgetåret 1923—1924 anvisat ett extra reservationsanslag av 30,000 kronor.

66:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 69) att till provisoriska lönetillägg åt förste provinsialläkare och provinsialläkare, att utgå på sätt Kungl. Maj:t bestämmer, för budgetåret 1923—1924 anvisa ett extra anslag av 234,000 kronor.

Riksdagen, som icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts föreliggande förslag, har till *provisoriska lönetillägg åt förste provinsialläkare och provinsialläkare*, att utgå på sätt Eders Kungl. Maj:t bestämmer, för budgetåret 1923—1924 anvisat ett extra anslag av 234,000 kronor.

67:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 70) att till beredande av flyttningsbidrag åt vissa provinsialläkare i enlighet med av riksdagen godkända grunder för budgetåret 1923—1924 anvisa ett extra förslagsanslag av 10,000 kronor.

Enligt vad riksdagens vederbörande utskott inhämtat, hava av de för åren 1921 och 1922 beviljade anslagen till flyttningsbidrag åt vissa provinsialläkare utbetalts allenast 600 kronor under det förstnämnda året och 101 kronor 25 öre under det senare.

Med hänsyn härtill har riksdagen ansett sig kunna vidtaga en nedläggning av det av Eders Kungl. Maj:t för nu ifrågavarande budgetår äskade anslaget, och har riksdagen begränsat detsamma till 5,000 kronor.

Riksdagen har alltså till beredande av *flyttningsbidrag åt vissa provinsialläkare* i enlighet med av riksdagen godkända grunder för budgetåret 1923—1924 anvisat ett extra förslagsanslag av 5,000 kronor.

68:o) På grund av Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 71) har riksdagen beslutat att beträffande det ordinarie reservationsanslaget till *resestipendier åt förste provinsialläkare m. fl.* i riksstaten för budgetåret 1923—1924 icke upptaga något belopp.

69:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 72) har riksdagen *dels* medgivit, att av uppkomna reservationer å det ordinarie reservationsanslaget till *avlöning åt civila läkarstipendiater* må för bestridande av kostnaderna för avlöningsförhöjning åt fyra civila läkarstipendiater under budgetåret 1923—1924 användas ett belopp av 6,000 kronor, *dels ock* beslutat, att beträffande ifrågavarande ordinarie anslag i riksstaten för nämnda budgetår icke upptaga något belopp.

70:o) I anledning av Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 73) har riksdagen i riksstaten uppfört det ordinarie förslagsanslaget till *bidrag till extra provinsialläkares avlöande* med 30,000 kronor.

71:o) På grund av vad Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen (punkt 74) har riksdagen för beredande av *dyrtidstillägg år 1923 åt vissa extra provinsialläkare*, enligt motsvarande grunder som under år 1922, för budgetåret 1923—1924 anvisat ett extra förslagsanslag av 15,000 kronor.

72:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 75)

dels medgiva sådan ändring i den ordinarie staten för hospital och asyler, att posten till övriga kostnader för hospitals underhåll, nu 4,000,000 kronor, förslagsanslag, nedsättes med 2,250,000 kronor till 1,750,000 kronor, förslagsanslag;

dels ock i riksstaten uppföra det ordinarie förslagsanslaget till hospital och asyler med 10,065,000 kronor.

Riksdagen, som icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förslag, har alltså *dels* medgivit sådan ändring i den ordinarie staten för hospital och asyler, att posten till övriga kostnader för hospitals underhåll, nu 4,000,000 kronor, förslagsanslag, nedsättes med 2,250,000 kronor till 1,750,000 kronor, förslagsanslag, *dels ock* i riksstaten uppfört det ordinarie förslagsanslaget till *hospital och asyler* med 10,065,000 kronor.

73:o) På grund av Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 76) har riksdagen i riksstaten uppfört det ordinarie förslagsanslaget till *övergångsstat för hospital och asyler* med 122,520 kronor.

74:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 77) har riksdagen av det utav 1918 års lagtima riksdag beviljade anslaget å 230,000 kronor såsom *bidrag till de befordringsavgifter, vilka befattningshavare, tillhörande sjukvårds- och ekonomipersonalen vid hospital och asyler, hava att, därest de från och med år 1919 tillträda befattning å ordinarie stat, enligt reglementet för civilstatens änke- och pupillkassa till nämnda kassa erlägga*, för budgetåret 1923—1924 anvisat ett extra anslag av 22,500 kronor.

75:o) Med anledning av Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 78) har riksdagen beslutat att beträffande det ordinarie reservationsanslaget till *resestipendier åt vid hospital och asyler anställda läkare* i riksstaten för budgetåret 1923—1924 icke upptaga något belopp.

76:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 79) att för ombyggnad av värmeledningen för de s. k. B- och C-paviljongerna vid Lunds hospital i huvudsaklig överensstämmelse med av ingenjören H. Theorell den 30 augusti 1920 avgivet förslag för budgetåret 1923—1924 anvisa ett extra reservationsanslag av 100,000 kronor.

Då riksdagen av den i ämnet förebragta utredningen blivit övertygad om, att den av Eders Kungl. Maj:t föreslagna ändringen av värmeledningssystemen vid ovannämnda paviljonger vid Lunds hospital är synnerligen av behovet påkallad, och då riksdagen icke haft något att erinra mot det för arbetets utförande beräknade kostnadsbeloppet, får riksdagen alltså anmäla, att riksdagen för *ombyggnad av värmeledningen för de s. k. B- och C-paviljongerna vid Lunds hospital* i huvudsaklig överensstämmelse med av ingenjören H. Theorell den 30 augusti 1920 avgivet förslag för budgetåret 1923—1924 anvisat ett extra reservationsanslag av 100,000 kronor.

77:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 80) att för uppförande av en ny ekonomibyggnad och för utförande av vissa påbyggnadsarbeten vid Göteborgs hospital, utöver för dessa ändamål förut beviljade belopp, för budgetåret 1923—1924 anvisa ett extra reservationsanslag av 310,000 kronor.

I likhet med departementschefen har riksdagen ansett, att nu ifrågasvarande byggnadsarbeten snarast möjligt böra komma till utförande, och har riksdagen alltså funnit sig böra anvisa medel för ändamålet. Vid granskning av de i ärendet framlagda kostnadsberäkningarna har riksdagen emellertid icke kunnat undgå att finna, att posten till ritningar, kontroll m. m. för påbyggnadsarbetena vid hospitalet, som enligt de av Eders Kungl. Maj:t godkända beräkningarna upptagits till 18,100 kronor, bör kunna något begränsas, och har riksdagen bestämt denna post till 14,500 kronor. På grund härav har det av Eders Kungl. Maj:t äskade anslagsbeloppet nedsatts till i runt tal 307,000 kronor.

Riksdagen har alltså för *uppförande av en ny ekonomibyggnad* och för *utförande av vissa påbyggnadsarbeten vid Göteborgs hospital*, utöver för dessa ändamål förut beviljade belopp, för budgetåret 1923—1924 anvisat ett extra reservationsanslag av 307,000 kronor.

78:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 81)

dels i riksstaten uppföra det ordinarie förslagsanslaget till anstalter för obildbara sinnesslöa med 427,000 kronor,

dels ock medgiva av departementschefen förordad ändring i grunderna för anslagets användning.

I riksstaten för år 1922 äro uppförda följande ordinarie förslagsanslag, nämligen ett å 450,000 kronor till anstalter för obildbara sinnesslöa, ett å 700,000 kronor till anstalter för bildbara sinnesslöa, som icke äro fallandesjuka, och ett å 100,000 kronor till epileptikeranstalter. För första halvåret 1923 är vart och ett av anslagen uppfört med hälften av det för år 1922 anvisade beloppet.

Statsbidragen till ifrågavarande anstalter utgå efter grunder, som äro fastställda dels i kungörelse den 24 oktober 1919 angående understöd av statsmedel åt anstalter för obildbara sinnesslöa (sv. förf.-saml. nr 658), dels ock i kungörelse samma dag angående understöd av statsmedel åt anstalter för bildbara sinnesslöa, som icke äro fallandesjuka, och åt epileptikeranstalter (nr 659).

Med hänsyn till den allmänna prissänkningen har departementschefen ansett, att en mindre nedsättning av statsbidragens belopp, vilka fastställdes vid 1919 års lagtima riksdag, bör kunna äga rum. Departementschefen har därför förordat, att de statsbidrag, som komma att utgå från anslag, vilka beviljas för budgetåret 1923—1924 och därefter följande budgetår, tillsviðare bestämmas till följande belopp:

för *obildbara sinnesslöa* högst 190 kronor;

för *bildbara sinnesslöa*

i *uppföstringsanstalt* 190 kronor för interna elever och 95 kronor för externa elever, med iakttagande liksom hittills, att statsbidrag till enskild anstalt må utgå med högst nämnda belopp,

i *arbetshem* 140 kronor eller, där arbetshemmet är enskilt, högst nämnda belopp, och

i av arbetshem anordnad *kontrollerad familjevård* högst 95 kronor; samt

för *fallandesjuka* (eventuellt blinda sinnesslöa)

i *uppföstringsanstalt* 235 kronor och

i *arbetshem* likaledes 235 kronor,

allt för halvår, respektive lästermin.

I övrigt har departementschefen funnit, att de villkor och bestämmelser, som för närvarande gälla för statsbidrag, böra lämnas oförändrade.

Vid bifall till vad sålunda föreslagits hava de för statsbidragen erforderliga anslagen för budgetåret 1923—1924 ansetts kunna nedsättas, anslaget till anstalter för obildbara sinnesslöa till 427,000 kronor, anslaget till anstalter för bildbara sinnesslöa, som icke äro fallandesjuka, till 665,000 kronor samt anslaget till epileptikeranstalter till 95,000 kronor.

I likhet med departementschefen har riksdagen ansett skäligt, att med hänsyn till den allmänna prissänkningen en mindre nedsättning av ovan omförmälda statsbidrags belopp vidtages. Då riksdagen jämväl funnit de av departementschefen föreslagna reduceringarna av statsbidragen väl avvägda, får riksdagen, som i övrigt icke funnit skäl till erinran mot vad under förevarande punkt föreslagits, alltså nu anmäla, att riksdagen *dels* i riksstaten uppfört det ordinarie förslagsanslaget till *anstalter för obildbara sinnesslöa* med 427,000 kronor, *dels ock* med-

givit den av departementschefen i statsrådsprotokollet över socialärenden den 8 januari 1923 förordade ändringen i grunderna för anslagets användning.

79:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 82) har riksdagen *dels* i riksstaten uppfört det ordinarie förslagsanslaget till *anstalter för bildbara sinnesslöa, som icke äro fallande-sjuka*, med 665,000 kronor, *dels ock* medgivit den av departementschefen i statsrådsprotokollet över socialärenden den 8 januari 1923 förordade ändringen i grunderna för anslagets användning.

80:o) På grund av Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 83) har riksdagen *dels* i riksstaten uppfört det ordinarie förslagsanslaget till *epileptikeranstalter* med 95,000 kronor, *dels ock* godkänt de av departementschefen i statsrådsprotokollet över socialärenden den 8 januari 1923 förordade ändringarna i grunderna för anslagets användning.

81:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 84) att för budgetåret 1923—1924 bevilja

dels till avlöningar och vikariatsersättningar m. m. åt befattningshavare vid statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar ett extra anslag av 12,025 kronor,

dels ock till bidrag till driftkostnader i övrigt vid samma anstalt ett extra förslagsanslag av 25,500 kronor.

I sammanhang med Eders Kungl. Maj:ts under förevarande punkt gjorda framställning har riksdagen till behandling förehaft en inom riksdagen väckt motion, däri hemställts, att riksdagen med fastställande av i motionen föreslagen avlöningsstat och omkostnadsstat samt avgiftsstorlek, måtte för budgetåret 1923—1924 bevilja

dels till avlöningar och vikariatsersättningar m. m. åt befattningshavare vid statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar ett extra anslag av högst 15,675 kronor (i stället för av Eders Kungl. Maj:t begärda 12,025),

dels ock till bidrag till driftkostnader i övrigt vid samma anstalt ett extra förslagsanslag av 22,115 kronor (i stället för av Eders Kungl. Maj:t begärda 25,500).

Till stöd för sitt förslag har motionären anfört följande:

»Då 1921 års riksdag beviljade anslag till anordnande av en uppfostringsanstalt för vanartade sinnesslöa gossar å Salbohed, fastställdes följande *avlöningsstat* för anstalten för år 1922:

	L ö n			Tjänstgöringspenningar	Summa	
	Oreducerat belopp	Pensionsavgift motsvarande belopp	Reducerat belopp			
1 föreståndare.....	2,300	100	2,200	1,200	3,400	Efter 5 år kan lönen höjas med 400 kronor, efter 10 år med ytterligare 400 kronor och efter 15 år med än ytterligare 400 kronor.
1 lärare	1,600	50	1,550	1,000	2,550	
1 arbetsledare	1,000	25	975	500	1,475	Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor och efter 10 år med ytterligare 100 kronor.
1 "	1,000	25	975	500	1,475	
1 husmoder	600	25	575	—	575	Efter 5 år kan lönen höjas med 50 kronor och efter 10 år med ytterligare 50 kronor. Därjämte fri kost och tvätt samt möblerad bostad.
Till vikariatsersättningar och extra personal samt tjänstepersonal..	—	—	—	—	2,550	
Summa kronor	—	—	—	—	12,025	

Anmärkningar:

1. Samtliga befattningshavare erhålla fri bostad, fri uppvärmning (eller bränsle) samt, om elektriskt ljus införts, fri belysning. Huggning och sågning av bränsle ävensom armatur och lampor för elektrisk belysning bekostas dock av befattningshavaren.

2. Husmodern äger under semester rätt till kontant ersättning för kost med det belopp för var dag, vartill kosthållet för henne beräknats.

3. Därest föreståndare eller lärare äger delaktighet i statsunderstödd pensionsanstalt, höjes avlöningen med det mot pensionsavgift svarande belopp.

Uti den vid nämnda riksdag fastställda staten för anstaltens driftkostnader i övrigt räknades med 30 elever. Anstalten öppnades först i slutet av november 1922, men redan uppgår det sammanlagda antalet intagna och anmälda, som enligt reglementet äro berättigade till inträde, i det närmaste till nämnda siffra. Antalet intagna är nämligen nu 15, medan antalet till inträde berättigade anmälda uppgår till 14. Enligt vad jag vid besök å anstalten inhämtat, har anstaltsledningen emellertid funnit det vara omöjligt att mottaga alla dessa exspektanter förrän antalet arbetsledare blivit ökat. Det har nämligen visat sig, att man icke

kan hava alltför stora arbetslag, när fråga är om vanartade sinnesslöa. I övrigt är behovet av ökning i arbetsledarnas antal i och för sig av behovet påkallat, enär deras tjänstgörings- och vakttid under nuvarande förhållanden blir alldeles orimligt lång. Till belysande av detta förhållande må här återgivas en från de två nuvarande arbetsledarna till anstaltens styrelse ingiven skrivelse, vilken har följande lydelse:

»Till styrelsen för statens uppfostringsanstalt, *Salbohed*.

Undertecknade anhålla vördsamt, att den tjänstgöring, vi för närvarande äro ålagda, i någon mån lättas.

Arbetstiden för den icke vakthavande är tillräckligt lång med ett så trötande arbete i 10 timmar för dag. Detta anse vi oss dock kunna utföra, varför det ej är i arbetstiden utan den vakttjänst, vi därutöver äro ålagda, som vi anhålla om lättnad.

Det åligger den vakthavande att klockan 7 på morgonen övertaga vakten och det därmed sammanhängande arbetet, vilket sedan fortsätter till klockan 9 e. m. med uppehåll vid måltiderna endast så lång tid, som därtill är nödvändig. Därtill kommer, att vi vid helgerna skola varannan dag vara bundna av tjänsten, eller om den ene skall kunna få någon ledighet, den andre då måste åtaga sig ovannämnda långa tjänstgöring två eller tre dagar i följd. Även beträffande de två fridagar i månaden vi erhålla, är det svårt att ordna med, så att den vakthavande ej pålægges ännu större arbetsbörda under dessa dagar.

I betraktande av detta anhålla vi att en manlig arbetsledare för de inre göromålen anställas i stället för att dessa nu skola utföras under ledning av kvinnlig personal, vilket inverkar mycket menligt på gossarnas lydnad och respekt för arbetsledarna, samtidigt som det är den kvinnliga personalen svårt att leda sådant arbete som smörjning av skodonen, inforsling av koks och ved samt skötsel av värmepannorna, vilka nu få vara utan tillsyn halva dagarna, så att, om man fyller dem med större mängd koks, de utveckla för hög värme eller i motsatt fall slockna.

Skulle det ej vara styrelsen möjligt att anställa någon mera arbetsledare — fast eller tillfällig — hoppas vi dock få lättnad i den nu alltför uppslitande vakttjänsten, som ser oss för tröttande ut att än i 6 månader — kanske längre — få ensamma bära.

Salbohed den 16 december 1922.

Karl Hellman.
Arbetsledare.

Carl G. Cederlund.
Arbetsledare.»

Då man icke gärna kan ålägga nattvakten mer än 10 timmars tjänstgöringstid (9 e. m.—7 f. m.), men vanartade sinnesslöa gossar måste hava oavbruten tillsyn dygnet om, blir det icke möjligt att genomföra den begärda lättnaden i vakttjänstgöringen, förr än arbetsledarnas antal blivit ökat.

Då Kungl. Maj:t nu föreslagit, att den hittills fastställda avlöningsstaten skulle gälla oförändrad även för nästa budgetår (5:e huvudtiteln, sid. 208—215), skulle en anslutning från riksdagens sida till denna

uppfattning alltså innebära, att det i ovan återgivna skrivelse anförda missförhållandet i varje fall icke skulle kunna bli avhjälpd före den 1 juli 1924 (!). Man kan väl ändock icke gärna låta det fortgå så länge, att en familjefader — båda arbetsledarna äro gifta — skall varannan dag hava en tjänstgöringstid av 14 timmar (7 f. m.—9 e. m.). En ökning av arbetsledarnas antal torde sålunda vara oundviklig. Som ovan framhållits är anställandet av en tredje arbetsledare även förutsättningen för att alla anmälda skola kunna mottagas. Framför allt är det fullkomligt uteslutet, att några vanartade *epileptiska* barn, varav ett flertal äro anmälda, skola kunna mottagas utan ökning av arbetsledarnas antal, då sådana barn äro i behov av särskilt noggrann tillsyn.

Vad beträffar Kungl. Maj:ts förslag till *omkostnadsstat* för anstalten under nästa budgetår räknas däri — som ovan nämnts — med 30 elever liksom uti nu gällande stat. En väsentlig ökning av anstaltens beläggning är emellertid nödvändig, därest densamma under det kommande budgetåret skall kunna bli till det gagn, som med densamma åsyftats. Som bekant är ju anstaltens uppgift att mottaga sådana å de statsunderstödda sinnesslö- och epileptikerskolorna intagna gossar, som å dessa visat sig olämpliga för samlivet eller i deltagandet av arbetet därstädes, och vilkas utskrivning från nämnda anstalter utgör ett villkor för statsbidrags utgående till dem (kungl. kungörelse den 24 okt. 1919, sv. författningssamling nr 659). Före tillkomsten av statens sinnesslöskolor stod i regel ingen annan utväg öppen än att hemsända dessa de mest svårskötta bland de sinnesslöa och epileptiska barnen — något som helt naturligt beredde de kommunala myndigheter, som därvid blevo nödsakade att omhändertaga dem, mycket stora svårigheter. Då det sammanlagda antalet av å Salbohedsanstalten intagna och till inträde berättigade anmälda — såsom ovan nämnts — redan nu i det närmaste uppgår till det i Kungl. Maj:ts förslag till *omkostnadsstat* upptagna elevantalet, så skulle ju, om ej detta kunde väsentligen överskridas, följden bliva den, att de gossar, som under nästa budgetår komma att behöva, såsom för samlivet olämpliga, utskrivs från de statsunderstödda sinnesslö- och epileptikerskolorna, måste — i likhet med vad förut varit brukligt — hemsändas till sina kommuner. En sådan åtgärd synes mig dock något avita, då den anstalt, som är anordnad för att kunna befria kommunerna från omsorgen om de vanartade sinnesslöa och epileptiska gossarna, ännu ha många platser lediga. Båda de två för elever avsedda byggnaderna beräknas nämligen rymma tillsammans 55 platser och enbart den barackbyggnad, som hittills är tagen i anspråk för eleverna, och vilken ju måste i sin helhet uppvärmas, rymmer

över ett 40-tal platser. Att det före den 30 juni 1924, då nästa budgetår utgår, kommer att ingå ytterligare minst ett 10-tal anmälningar till denna anstalt, är ställt utom allt tvivel.

Av det nu anförda torde tydligt framgå, att om Salbohedsanstalten under nästa budgetår skall kunna på ett tillfredsställande sätt fylla sin uppgift, måste den hava möjlighet att kunna mottaga minst ett 40-tal elever. Enligt anstaltsledningens bestämda uppfattning låter detta sig icke göra, med mindre 4 arbetsledare anställas, nämligen 3 för arbetet utomhus och å verkstäderna samt en för tillsyn av sådana epileptiska eller starkt rymningsbegärliga elever, som endast kunna sysselsättas inom baracken (med handaslöjd av ena eller andra slaget). Med detta antal arbetsledare torde emellertid 40-talet elever, därest så skulle visa sig behövt, kunna överskridas.

För en sådan ökning i elevernas antal torde icke behövas någon ytterligare lärarkraft, då många av de intagna överskridit den egentliga skolåldern, varför två skolklasser alltjämt torde bli tillräckliga. För att föreståndaren emellertid skall få tid till den undervisning, som i så fall måste påläggas honom, därest elevantalet överskrider 30-talet, torde det dock bli nödvändigt, att — såsom skolöverstyrelsen uti sitt yttrande i frågan föreslog — ett särskilt belopp å 700 kronor beräknades för att möjliggöra befrielse för föreståndaren från skyldigheten att föra anstaltens räkenskaper. Någon ökning uti antalet kvinnlig ekonomipersonal torde däremot icke bli behövt, därest elevantalet går upp till 40-talet eller därutöver, då för uppgiften lämpade elever kunna biträda med handräckning åt kökspersonalen, diskning m. m.

Nu inser jag alltför väl, att det under nuvarande finansiella situation icke går för sig att föreslå höjning av en utgiftsstat utan att inkomststaten ävenledes ökas. En mindre allmän höjning av elevavgiften, som vid denna anstalt bestämts till 365 kronor för år, synes mig emellertid kunna ha fog för sig. Visserligen är det i och för sig önskligt att avgifterna å statens anstalter hållas så låga som möjligt, men i själva verket överstiga avgifterna vid övriga statens anstalter inom sinnessjuk- och abnormvården nämnda belopp. Vid hospitalen är avgiften sålunda 1 krona 10 öre per dag (vilket dock är 40 öre mindre än föregående år) och vid blindanstalterna, inklusive anstalten för blinda med komplicerat lyte (av vilka det stora flertalet äro sinnesslöa) är årsavgiften 400 kronor. Det synes mig rimligt, att avgiften vid Salbohedsanstalten för de vanartade *sinnesslöa* barn, som icke äro fallandesjuka, höjes till samma belopp. Vad åter beträffar de vanartade *epileptiska* barnen, synas mig goda skäl tala för att avgiften för dem sättes avsevärt högre, då de

kräva vida mera tillsyn och många av dem på grund av sin sjukdom ofta icke kunna tagas med i arbete utomhus eller på verkstäderna, varför mottagandet av epileptiska barn med nödvändighet kräver, att en arbetsledare ständigt finnes uti själva anstaltsbyggnaden för dessa barns sysselsättning inom denna. Då nu årsavgiften vid epileptikeranstalterna (till vilka statsbidraget hittills utgått med 500 kronor per år och elev) är 1,000 kronor per elev, synes det mig, att elevavgiften för å Salbohedsanstalten intagna *epileptiska* barn utan olägenhet sättes till *det dubbla* mot den i det föregående föreslagna avgiften för övriga därstädes intagna barn eller till 800 kronor. Ty givet är, att detta belopp gärna erlægges för en elev, vilken såsom vanartad måste utskrivras från epileptikeranstalt, *där än högre avgift erlagts*, blott anstaltsplats kan beredas honom, så att han ej blir hemsänd till kommunen. Ute i bygderna saknas nämligen helt naturligt möjlighet att på lämpligt sätt omhändertaga dylika svårskötta abnorma.

I anslutning till det ovan anförda får jag sålunda påyrka, att den av Kungl. Maj:t föreslagna *avlöningsstaten* för Salbohedsanstalten ökas med 2 arbetsledare, vardera med en begynnelselönn av 1,475 kronor, samt med ett anslag å 700 kronor till räkenskapernas förande, varigenom denna stat kommer att sluta å (12,025 + 3,650 =) 15,675 kronor. Emellertid borde lämpligen föreskrivas, att sistnämnda anslag finge tagas i anspråk först sedan anstalten nått en viss beläggningssiffra, exempelvis 30, och att vidare den tredje arbetsledaren finge anställas först sedan elevantalet överskridit 20-talet och den fjärde icke förr än detsamma överskridit 30-talet.

I fråga om *omkostnadsstaten* föreslås, att däri räknas med 40 elever. Då detta antal, som nämnts, rymmes uti den byggnad, som hittills tagits i anspråk för eleverna, så medför denna ökning av elevantalet icke någon ökning i utgifterna för värme och lyse. Även åtskilliga andra utgifter, såsom för fastighetens underhåll, onera m. m., beröras icke heller av beläggningens storlek. De enda poster uti Kungl. Maj:ts förslag till omkostnadsstat, som kräva ökning genom ett större elevantal, äro: kosthåll (med 1 krona 10 öre per dag och elev), beklädnad och sängkläder (med 125 kronor per år och elev) samt tvätt och renhållning (med 40 kronor per år och elev). En omkostnadsstat, som räknar med 40 elever, skulle sålunda komma att sluta å (36,450 + 5,665 =) 42,115 kronor.

I detta sammanhang må även erinras därom, att kostnaden per elev blir icke så litet minskad genom beläggningens höjande till 40. Enligt Kungl. Maj:ts förslag till utgiftsstat för 30 elever blir årskost-

naden för varje elev $\frac{48,475}{30} = 1,615$ kronor 83 öre. Med den här föreslagna utgiftsstaten för 40 elever blir däremot årskostnaden per elev allenast $\frac{57,790}{40} = 1,444$ kronor 75 öre.

Vad *inkomsterna* beträffar, skulle dessa, med de av mig föreslagna avgifterna och om man räknar med 30 icke-epileptiska sinnesslöa och 10 fallandesjuka, under budgetåret komma att uppgå till $30 \times 400 = 12,000$ kronor + $10 \times 800 = 8,000$ kronor, summa *20,000 kronor.*»

Såsom av statsrådsprotokollet framgår, hade Salbohedsanstalten vid tidpunkten för skolöverstyrelsens till Eders Kungl. Maj:t ingivna framställning angående anslag för upprätthållande av anstaltens verksamhet under budgetåret 1923—1924 ännu icke påbörjat sin verksamhet. På grund härav saknades varje praktisk erfarenhet, som kunde läggas till grund för bedömande av frågan, i vilken utsträckning dess utrymme kunde komma att tagas i anspråk under ifrågavarande budgetperiod. Ehuru överstyrelsen sålunda av principiella skäl ansåge det i viss mån betänkligt att, särskilt i fråga om en verksamhet, som i vårt land vore ny och oprövad, vidtaga åtgärder för utvidgning av anstalten, innan behov av sådan utvidgning blivit av erfarenheten otvetydigt klarlagt, förklarade sig överstyrelsen å andra sidan icke kunna förbise det angelägna i, att de vanartade sinnesslöa, för vilka anstalten vore avsedd, i största möjliga utsträckning bleve omhändertagna. Denna angelägenhet syntes överstyrelsen så stor, att styrelsen ansåg sig böra överväga möjligheterna för att, utan en direkt höjning av gällande utgiftsstaten, bereda medel att tillgodose ett före utgången av nu ifrågavarande budgetperiod möjligen uppkommande behov av mera avsevärd utvidgning. För att möjliggöra detta ifrågasatte överstyrelsen, huruvida icke för sådan utvidgning borde beräknas visst anslagsbelopp, som likväl icke skulle få tagas i anspråk förrän efter särskild prövning, om och i vilken utsträckning utökning av anstaltspersonalen och förstärkning av vissa i driftkostnadsstaten upptagna utgiftsposter vore erforderlig, och syntes styrelsen denna prövning böra verkställas av Eders Kungl. Maj:t. De anslagsbelopp, som sålunda prövades erforderliga för anstaltens verksamhet, borde enligt överstyrelsens mening sedermera för närmast följande budgetår upptagas i staten.

Vidkommande storleken av det belopp, som borde beräknas kunna stå till Eders Kungl. Maj:ts förfogande för en möjligen behövlig utvidgning av anstalten, utgick överstyrelsen vid beräklandet av detta belopp från en ökning av elevantalet till 48. Beträffande avlöningsstaten ansåg

överstyrelsen tillräckligt, att lärarkrafterna ökades genom anställande av endast en lärarinna med av styrelsen föreslagna kontanta avlöningsförmåner, 2,150 kronor årligen. Med hänsyn härtill förordade överstyrelsen emellertid, att ett särskilt belopp av 700 kronor beräknades för att möjliggöra befrielse för föreståndaren från skyldigheten att föra anstaltens räkenskaper. I fråga om arbetsledarna ansåg sig överstyrelsen i likhet med anstaltsstyrelsen icke för det dåvarande kunna ifrågasätta anställande av mer än en ny sådan befattningshavare. Anställande av ett nytt biträde åt husmodern med en beräknad kontant avlöning av 275 kronor årligen syntes vidare vara erforderligt.

Vid anmälan av förevarande anslagsäskande inför Eders Kungl. Maj:t har departementschefen, under betoning av att det för visso måste betraktas som en social angelägenhet av vikt, att de vanartade sinnesslöa i så stor utsträckning som möjligt bleve på lämpligt sätt omhändertagna, likväl med hänsyn till den statsfinansiella situationen ansett det vara med betänkligheter förenat att nu vidtaga åtgärder för en utvidgning av den så nyligen beslutade anstalten, innan praktisk erfarenhet vunnits om behovet av sådan utvidgning och om beskaffenheten av anstaltens elevmateriel. I varje fall har det synts departementschefen, att intagningen av elever i anstalten tillsvidare borde begränsas till sådant antal, att anstaltens verksamhet kunde upprätthållas utan ökning av den personal, för vilken gällande stat vore beräknad.

Av vad sålunda anförts framgår, att det vid statsverkspropositionens avgivande icke var känt, vilken omfattning anstaltens verksamhet och de därmed förenade göromålen allt från början skulle komma att taga samt att på grund härav möjlighet icke förefanns att bedöma storleken av den för anstaltens verksamhet nödiga personalen.

Den i motionen lämnade utredningen härutinnan samt vad riksdagens vederbörande utskott i övrigt i föreliggande fråga inhämtat, har emellertid bibringat riksdagen den uppfattningen, att även med anstaltens nuvarande beläggning anstaltens arbetsledarepersonal måste anses otillräcklig. Såsom den i ämnet väckta motionen sålunda utvisar, uppgick vid tidpunkten för densamma avgivande, den 19 januari 1923, antalet intagna elever till femton och utgjorde antalet till inträde berättigade fjorton. Av dessa senare hava numera enligt riksdagen tillhandakomna upplysningar sex intagits å anstalten, men har antalet exspektanter likväl stegrats till aderton. Med hänsyn till angelägenheten av att åtgärd snarast vidtoges för att bereda de nu anställda arbetsledarna erforderlig lättnad i deras tjänstgöring, har ock, enligt vad till riksdagens kännedom kommit, skolöverstyrelsen, efter därom gjord framställning av anstaltens

styrelse och sedan överstyrelsen förrättat inspektion av anstalten, i skrivelse till Eders Kungl. Maj:t av den 13 februari 1923 hemställt dels om rätt att å driftkostnadsanslaget för anstalten för innevarande budgetår, i den mån det vore nödvändigt, anlita extra hjälp för att bereda sådan lättnad, dels ock att Eders Kungl. Maj:t måtte för beredande av anslag till ökat antal arbetsledare för budgetåret 1923—1924 vidtaga den åtgärd, Eders Kungl. Maj:t prövade lämplig.

På grund härav och då genom en utvidgad beläggning av anstalten den nytta, densamma bereder samhället, väsentligt ökas, har riksdagen ansett sig böra från och med nästa budgetår å anstaltens avlöningsstat uppföra ytterligare två arbetsledare. I vilken utsträckning extra hjälp dessförinnan må beredas anstalten torde böra ankomma på Eders Kungl. Maj:ts prövning. Riksdagen vill ock i detta sammanhang framhålla, att, enligt vad såväl skolöverstyrelsen anfört som ock i motionen påpekats, genom en sådan utökning av arbetsledarepersonalen ett 40-tal elever kan å anstalten intagas.

Motionären har vidare föreslagit, att, under förutsättning, att anstaltens föreståndare påläggas ytterligare undervisningsskyldighet, därest elevantalet överskrider 30, ett särskilt belopp å 700 kronor måtte å staten beräknas för att möjliggöra befrielse för anstaltens föreståndare från den honom nu påvilande skyldigheten att föra anstaltens räkenskaper. Jämväl motionärens förslag härutinnan har riksdagen funnit sig böra bifalla.

Vad slutligen beträffar de av motionären föreslagna förhöjningarna av elevavgifterna vid ifrågavarande anstalt, har riksdagen funnit de skäl, motionären anfört till stöd för sin framställning i denna del, beaktansvärda, och har riksdagen alltså ansett sig böra förorda en förhöjning av ifrågavarande avgifter i enlighet med motionärens förslag.

I enlighet med vad riksdagen sålunda beslutat kommer den, av Eders Kungl. Maj:t föreslagna avlöningsstaten för Salbohedsanstalten att ökas med ytterligare två arbetsledare, vardera med en begynnelseavlöning av 1,475 kronor, samt med ett anslag å 700 kronor till räkenskapernas förande.

Vad omkostnadsstaten angår, skulle utgifterna å denna beräknas för 40 elever. Då detta antal inrymmes uti den byggnad, som hittills tagits i anspråk för eleverna, medför denna ökning av elevantalet icke någon förhöjning av flertalet utgiftsposter. De enda poster uti Eders Kungl. Maj:ts förslag till omkostnadsstat, som kräva ökning, äro kosthåll för personalen, kosthåll för eleverna, beklädnad och sängkläder samt tvätt och renhållning. Till förstberörda utgiftspost har motionären vid be-

räknan det av omkostnadsstaten för anstalten på i motionen angivet skäl icke tagit hänsyn, men torde enligt riksdagens mening så böra ske i betraktande av, att anstaltens beläggning med all sannolikhet kommer att konstant hålla sig över 30-talet. Däremot har riksdagen ansett, att posten för diverse utgifter bör i och för totalbeloppets avrundning tåla någon minskning, förslagsvis till 1,261 kronor 25 öre.

Vad inkomsterna beträffar, skulle dessa med av riksdagen beslutade avgifter och om man, på sätt motionären ifrågasatt, räknar med 30 icke-epileptiska sinnesslöa och 10 fallandesjuka, under budgetåret komma att uppgå till 20,000 kronor.

På grund av vad sålunda anförts, får riksdagen anmäla, att riksdagen i anledning av Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag och ovanberörda motion

I) godkänt följande avlönings- och omkostnadsstater för statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar, att tillämpas från och med budgetåret 1923—1924:

	L ö n			Tjänstgöringspenningar	Summa	
	Oreducerat belopp	Pensionsavgift motsvarande belopp	Reducerat belopp			
1 föreståndare	2,300	100	2,200	1,200	3,400	Efter 5 år kan lönen höjas med 400 kronor, efter 10 år med ytterligare 400 kronor och efter 15 år med än ytterligare 400 kronor.
1 lärare	1,600	50	1,550	1,000	2,550	
1 arbetsledare	1,000	25	975	500	1,475	Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor och efter 10 år med ytterligare 100 kronor.
3 "	3,000	75	2,925	1,500	4,425	
1 husmoder	600	25	575	—	575	Efter 5 år kan lönen höjas med 50 kronor och efter 10 år med ytterligare 50 kronor. Därjämte fri kost och trätt samt möblerad bostad.
Till vikariatsersättningar, extra personal och tjänstepersonal samt för förande av räkenskaperna	—	—	—	—	3,250	
Summa kronor	—	—	—	—	15,675	

Anmärkingar:

1. Samtliga befattningshavare erhålla fri bostad, fri uppvärmning (eller bränsle) samt, om elektriskt ljus införts, fri belysning. Huggning och sågning av bränsle ävensom armatur och lampor för elektrisk belysning bekostas dock av befattningshavaren.

2. Husmodern äger under semester rätt till kontant ersättning för kost med det belopp för var dag, vartill kosthållet för henne beräknats.

3. Därest föreståndare eller lärare äger delaktighet i statsunderstödd pensionsanstalt, höjes avlöningen med det mot pensionsavgift svarande belopp.

*Omkostnadsstat.**Utgifter:*

Kosthåll för personalen (5 stycken à kronor 1:75 per dag), förslagsvis	kronor	3,193:75
Kosthåll för eleverna (40 stycken à kronor 1:10 per dag), förslagsvis	kronor	16,060:—
Beklädnad och sängkläder (à 125 kronor per elev), förslagsvis ..	»	5,000:—
Undervisningsmateriel och böcker, förslagsvis	»	500:—
Läkare och sjukvård, förslagsvis	»	2,000:—
Värme och lyse, förslagsvis	»	7,000:—
Tvätt och renhållning, förslagsvis	»	1,600:—
Fastighetens underhåll, förslagsvis	»	1,000:—
Onera, arrende, hyror och brandförsäkring, förslagsvis	»	2,800:—
Underhåll av inventarier, förslagsvis	»	1,000:—
Inköp av arbetsmateriel, förslagsvis	»	300:—
Elevbelöningar, förslagsvis	»	300:—
Idrotts- och lekmateriel, förslagsvis	»	100:—
Diverse utgifter, förslagsvis	»	1,261:25
	<u>Summa kronor</u>	<u>42,115:—</u>

Inkomster:

Avgifter för 40 elever, förslagsvis	kronor	20,000:—
Statens tillskott, förslagsvis	»	22,115:—
	<u>Summa kronor</u>	<u>42,115:—</u>

II) beslutat, att elevavgifterna vid statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar från och med budgetåret 1923—1924 skola utgå med 400 kronor per år för vanartade sinnesslöa gossar, som icke äro fallandesjuka, samt med 800 kronor per år för vanartade sinnesslöa gossar, som tillika äro fallandesjuka; samt

III) för sagda budgetår beviljat

dels till *avlöningar och vikariatsersättningar m. m. åt befattningshavare vid statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar ett extra anslag av 15,675 kronor;*

dels ock till *bidrag till driftkostnader i övrigt vid samma anstalt ett extra förslagsanslag av 22,115 kronor.*

82:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 85) att för budgetåret 1923—1924 bevilja

dels till avlöningar och vikariatsersättningar m. m. åt befattningshavare vid statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor ett extra anslag av 7,760 kronor;

dels ock till bidrag till driftkostnader i övrigt vid samma anstalt ett extra förslagsanslag av 14,400 kronor.

I sammanhang med Eders Kungl. Maj:ts under förevarande punkt gjorda framställning har riksdagen till behandling förehaft en inom riksdagen väckt motion, däri hemställts, att riksdagen, med fastställande av i motionen föreslagen avlöningsstat och omkostnadsstat samt avgiftsstorlek, måtte för budgetåret 1923—1924 bevilja

dels till avlöningar och vikariatsersättningar m. m. åt befattningshavare vid statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor ett extra anslag av högst 8,600 kronor (i stället för av Eders Kungl. Maj:t föreslagna 7,760 kronor),

dels ock till bidrag till driftkostnader i övrigt vid samma anstalt ett extra förslagsanslag av 14,075 kronor (i stället för av Eders Kungl. Maj:t föreslagna 14,400 kronor).

Till stöd för sitt förslag hava motionärerna anfört följande:

»Kungl. Maj:ts förslag till avlöningsstat för uppfostringsanstalten för sinnesslöa flickor vid Vänersborg (5:te huvudtiteln sid. 215—219) innebär icke någon ändring av den avlöningsstat, som fastställdes, då 1921 års riksdag beviljade anslag till denna anstalts upprättande, och vilken stat upptog 1 föreståndarinna med 2,400 kronors lön (och 3 ålders-tillägg à 300 kronor efter resp. 5, 10 och 15 år), 1 handarbetslärarinna med 1,750 kronors lön (och 3 ålderstillägg à 200 kronor efter resp. 5, 10 och 15 år) och 1 vaktmästare med 1,475 kronors lön (och 2 ålders-tillägg à 100 kronor efter resp. 5 och 10 år) samt i ersättning för bostad och bränsle 400 kronor, ävensom till vikariatsersättningar och extra personal samt tjänstepersonal 1,735, summa 7,760 kronor. Att Kungl. Maj:t icke föreslagit någon ökning i denna stat sammanhänger med det förhållandet, att Kungl. Maj:t även för budgetåret 1923—1924 räknat med en beläggning av allenast 15 eller det antal elever, varmed räknats uti den av 1921 års riksdag fastställda utgiftsstaten för anstalten. Nu är det visserligen sant, att skall intagning å denna anstalt för vanartade sinnesslöa flickor ske allenast genom överflyttning från de statsunderstödda sinnesslö- och epileptikerskolorna av därstädes såsom olämpliga för samlivet befunda flickor, torde anstaltens beläggning icke komma att överskrida 15-talet vid nästa budgetårs slut. Då emellertid den nuvarande anstaltsbyggnaden rymmer 40 platser, vore det givetvis i hög grad oekonomiskt att under längre tid utnyttja så ringa del av utrymmet,

då driftkostnaderna per elev ju bliva vida större, ju mindre beläggnigen är (so nedan). Sinnesslövårdssakkunnige, vilka uppgjort förslaget till denna anstalts anordnande, hava också tagit initiativ för möjliggörande av en hastigare beläggning av anstalten. Den 15 augusti 1922 ingåvo nämligen nämnda sakkunnige följande skrivelse till Kungl. Maj:t:

Sinnesslövårdssakkunniga hava i sitt den 12 februari 1921 avgivna betänkande angående upprättandet av uppfostringsanstalter för vanartade sinnesslöa föreslagit, att i sådan anstalt endast skulle få intagas elev, som vore eller förut varit intagen i skola för sinnesslöa eller fallandesjuka eller i skyddshem för vanartade barn (betänkandet sid. 34 ff., reglementsförslagens 1 §).

De sakkunnigas förslag innebar vidare, att i anslutning till ifrågavarande uppfostringsanstalter skulle kunna anordnas arbetshemsavdelningar för sådana vanartade sinnesslöa, vilka uppnått den ålder, att de icke lämpade sig för skolhem, men vilka med hänsyn till vanartens eller den psykiska abnormitetens beskaffenhet icke nödvändigt behöfve vårdas å vare sig slutna anstalt eller öanstalt och vilka därför icke voro i behov av överflyttning till de vuxna vanartade sinnesslöa, som enligt de sakkunnigas förslag borde upprättas. Vid uppfostringsanstalten för gossar borde denna arbetshemsavdelning anordnas såsom särskilt annex, medan vid uppfostringsanstalten för flickor arbetshemsleverna syntes kunna utan olägenhet omhändertagas i själva skolhemmet, blott detta kunde tillräckligt effektivt isoleras från yttervärlden (sid. 40, 53—54 m. fl.).

Till de sålunda ifrågasatta arbetshemsavdelningarna skulle i första hand överflyttas sådana i skolhemmen för vanartade intagna, vilka efter avslutad utbildning därstädes befundes kunna kvarstanna vid vederbörande anstalt. I skolhemmet för flickor, vilket enligt de sakkunnigas beräkningar vid öppnandet blott till en mindre del komme att upptagas av skolelever, borde emellertid enligt förslaget (sid. 53—55) kunna till en början intagas även åtskilliga äldre elever, vilka redan från intagningen komme att bliva arbetshemslever. Även beträffande dessa skulle emellertid gälla den ovan berörda principen, att intagning finge äga rum endast av sådana elever, vilka tidigare varit intagna i sinnesslö- eller epileptikerskola eller i skyddshem.

Vid uppgörandet av berörda förslag hade de sakkunniga utgått ifrån, att utredningen om nyssnämnda fristående arbetshem skulle kunna fullbordas inom sådan tid, att dessa anstalter kunde komma till stånd omkring två år efter uppfostringsanstalternas upprättande. Då det emellertid på grund av särskilda omständigheter icke varit möjligt att slutföra utredningen inom den ursprungligen avsedda tiden och frågan om arbetshemmens upprättande därför icke kan komma att avgöras förrän betydligt senare än tidigare beräknats, kommer bristen på möjligheter för ett tillfredsställande omhändertagande av ett stort antal vuxna vanartade sinnesslöa fortfarande under en avsevärd tid att med oförminskad styrka göra sig gällande.

Om angelägenheten av att å lämplig anstalt omhändertaga ifrågavarande sinnesslöa, i främsta rummet sådana sinnesslöa kvinnor, vilka äro i sexuellt avseende opålitliga, har särskilt de sakkunnigas ordförande i egenskap av medicinsk-psykiatrisk inspektör över sinnesslöanstalterna haft tillfälle att erhålla upprepade påminnelser. I all synnerhet har på sistone, sedan beslutet om upprättande av en anstalt för vanartade kvinnliga sinnesslöa börjat bliva bekant, inkommit förfrågningar angående möjligheten att på denna anstalt bereda plats för till vuxen ålder komna kvinnliga sinnesslöa, vilka icke på betryggande sätt kunna vårdas vare sig i hemmen eller å fattigvårdsanstalterna.

Ehuru de sakkunniga i fråga om grunderna för intagning i skolhemmen för vanartade fortfarande principiellt äro av samma uppfattning, som kommit till uttryck i de ovan refererade förslagen, hava de sakkunniga med hänsyn till nyssnämnda erfarenheter likväl ansett sig böra överväga möjligheterna att i avvaktan på tillkomsten av ett arbetshem för vanartade sinnesslöa kvinnor skapa utvägar för omhändertagande jämväl av sådana vanartade kvinnliga sinnesslöa, vilka icke tidigare varit intagna å förut angivna uppfostringsanstalter.

Vid behandlingen av denna fråga hava de sakkunniga funnit sig böra förorda, att vid upprättandet av den beslutade uppfostringsanstalten för vanartade sinnesslöa flickor måtte medgivas, att i denna anstalt må, där sådant finnes utan skada för anstaltens verksamhet kunna ske, tills vidare intill dess arbetshem för vanartade sinnesslöa kvinnor kommit till stånd, intagas kvinnliga sinnesslöa, vilka på grund av vanart äro olämpliga att omhändertagas annorstädes än å anstalt för vanartade sinnesslöa. Vid förordnandet av denna anordning förutsättes givetvis att, sedan arbetshem för vanartade kvinnliga sinnesslöa tillkommit, dit överflyttas sådana i skolhemmets arbetshemsavdelning intagna, vilka lämpligare vårdas i särskilt arbetshem.

De sakkunniga hava så mycket hellre ansett sig kunna förorda den här ifrågasatta övergångsanordningen, som det finnes grundad anledning antaga, att det skolhem i Vänersborg, som skall användas för den ifrågavarande uppfostringsanstalten och vilket inrymmer omkring 40 platser, under de närmaste åren av sin verksamhet icke kommer att bliva fullbelagt med de intagningsbestämmelser, som ursprungligen föreslagits.

Ansökning om intagning bör även i fråga om här avhandlade sinnesslöa ingivas till anstaltens styrelse, vilken har att pröva densamma. Vid ansökningen torde, i anslutning till vad i 3 § av förslaget till reglemente för anstalten föreskrivits, böra fogas läkarintyg, avfattat i enlighet med vederbörligen fastställt formulär, uppgifter rörande den sinnesslösas uppförande och levnadsförhållanden, vilka uppgifter, där ansökan göres av annan än kommunal myndighet, böra vara attesterade av pastor eller ordförande i kommunalnämnd eller barnavårdsnämnd, samt vederbörandes förbindelse att ansvara för erläggande till anstalten av stadgad avgift för eleven.

Några särskilda föreskrifter beträffande behandlingen av ifrågavarande sinnesslöa torde icke erfordras.

Under återopande av det anförda få de sakkunniga vördsamt hemställa, att herr statsrådet behagade vidtaga åtgärder för att i samband med utfärdande av reglemente för statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor måtte *dels* medgivas, att utan hinder av bestämmelserna i sagda reglemente i anstalten må, där sådant finnes utan skada för verksamheten vid densamma kunna ske, tills vidare intagas även till vuxen ålder kommen kvinnlig sinnesslö, som icke är eller varit intagen i sådan anstalt, som i reglementets 1 § 1 mom. omförmåles, men vilken till följd av vanart är olämplig att omhändertagas annorstädes än å anstalt för vanartade sinnesslöa, *dels ock* förordnas, att ansökan om inträde för sinnesslö, varom här är fråga, skall vara åtföljd av

- 1) läkarintyg, avfattat i enlighet med fastställt formulär;
- 2) uppgifter rörande den sinnesslösas uppförande och levnadsförhållanden, vilka uppgifter, där ansökan göres av annan än kommunal myndighet, skola vara attesterade av pastor eller ordförande i kommunalnämnd eller barnavårdsnämnd; samt

3) en av målsman eller annan vederbörande i överensstämmelse med fastställt formulär utfärdad förbindelse att ansvara för erläggande till anstalten av stadgad avgift för eleven.'

Med anledning av denna framställning har Kungl. Maj:t i nådigt brev den 9 november 1922 lämnat medgivande att å här ifrågavarande anstalt må, där så finnes utan skada för verksamheten vid anstalten kunna ske, tillsvidare intagas till vuxen ålder kommen kvinnlig sinnesslö, ehuru hon icke är eller varit intagen i sinnesslö- eller epileptikerskola, skyddshem eller tvångsuppfostringsanstalt men till följd av vanart icke lämpligen kan omhändertagas annorstädes än å anstalt för vanartade sinnesslöa.

Skall detta medgivande få någon praktisk betydelse, måste givetvis anstaltens beläggning under nästa budgetår ökas utöver det antal, varmed Kungl. Maj:t räknat i sitt förslag till utgiftsstat. Från allmän social synpunkt är det ju också i hög grad önskvärt, att alla befintliga resurser för omhändertagande av vuxna vanartade sinnesslöa så långt möjligt utnyttjas, då dylika ute i samhället ofta bli mycket kostbara för kommunen. Det är nämligen mycket vanligt, att dessa sinnesslöa flickor, vilka icke sällan hava ett mycket starkt driftliv, föda det ena barnet efter det andra till världen. Helt naturligt komma därför platserna å statsanstalten för vanartade sinnesslöa flickor att bliva mycket eftersökta. Emellertid är det ej tillrådligt att redan under nästa budgetår fullbelägga anstalten, då platser för mottagande av sådana sinnesslöa flickor, som visat sig olämpliga för samlivet å de statsunderstödda sinnesslö- och epileptikerskolorna, böra finnas disponibla i den nuvarande anstaltsbyggnaden under de närmaste åren, till dess anstalten blivit utvidgad eller arbetshem för vuxna vanartade sinnesslöa. — såsom planen är — blivit anordnat på annan plats. Det torde därför ej vara skäl att under nästa budgetår låta beläggningen ökas över 30-talet.

Räknar man sålunda med en beläggning av 30 elever, torde — i betraktande därav att det här är fråga om arbetsföra flickor, som hava sin sysselsättning inom ett i sin helhet inhägnat område — dock icke behövas ökning i antalet befattningshavare undantagandes den för tillsynen nödiga sköterskepersonalen. För tillsynen under dagen kräves då tvenne sköterskor i stället för en. I detta sammanhang må i övrigt framhållas, att mot en under årtal fortsatt så ringa beläggning av anstalten, att endast en sköterska kan anställas, talar även det skälet, att denna sköterska skulle få en alldeles orimligt lång tjänstgörings- och vakttid (jämför motionen rörande Salbohedsanstalten). Två dag-sköterskor torde emellertid bli tillräckliga även sedan den nuvarande anstaltsbyggnaden fullbelagts. Under förutsättning att anstalten även mot-

tager vanartade sinnesslöa flickor, som äro epileptiska — något som givetvis är i hög grad önskvärt — kräves emellertid även en nattsköterska.

Med här föreslagen beläggning skulle det i *avlöningsstaten* upptagna beloppet till vikariatersättningar och extra personal samt tjänstepersonal: 1,735 kronor — varav är beräknat till lön åt kokerska 540 kronor, åt köksbiträde 420 kronor och åt en sköterska 420 kronor — alltså behöva ökas med allenast lön för två sköterskor eller 840 kronor, vadan denna stat alltså komme att sluta å $(7,760 + 840 =)$ 8,600 kronor. Emellertid borde lämpligen föreskrivas, att den andra dagsköterskan finge anställas först efter det 15-talet överskridits och nattsköterskan först efter det någon fallandesjuk blivit intagen.

Vad beträffar *omkostnadsstaten*, som i Kungl. Maj:ts förslag är upptagen till 19,875 kronor, medför den här föreslagna ökade beläggningen, då byggnaden i sin helhet ju i allt fall måste uppvärmas, höjning av allenast följande poster: kosthåll för personalen (ytterligare 2 stycken å 1 krona 75 öre per dag =) 1,277 kronor 50 öre, kosthåll för eleverna (med 1 krona 10 öre per dag och elev), beklädnader och sängkläder (med 100 kronor per år och elev) samt tvätt och renhållning (med 40 kronor per år och elev). En omkostnadsstat, som räknar med 30 elever, skulle sålunda komma att sluta å $(19,875 + 9,400 =)$ 29,275 kronor.

Såsom framgår av en jämförelse mellan den av Kungl. Maj:ts framlagda utgiftsstaten, vilken räknar med en beläggning av 15, och den här föreslagna utgiftsstaten, som räknar med den dubbla beläggningen, innebär den senare en *betydligt lägre driftkostnad* per elev. Enligt Kungl. Maj:ts förslag till utgiftsstat blir årskostnaden för varje elev

$$\frac{27,635}{15} = 1,842 \text{ kronor } 33 \text{ öre.}$$

Med den här föreslagna utgiftsstaten

blir däremot årskostnaden för varje elev endast

$$\frac{37,875}{30} = 1,262 \text{ kronor } 50 \text{ öre.}$$

Beträffande inkomstfrågan hänvisas till den i dag väckta motionen rörande ändring i staten för uppfostringsanstalten för sinnesslöa gossar å Salbohed, vari närmare utvecklats skälen för där framlagt förslag att vid statens sinnesslöanstalter höja årsavgiften för sinnesslöa, som icke äro behäftade med epilepsi, till 400 kronor och för fallandesjuka till 800 kronor. Med dessa avgifter och om man räknar med 22 icke-epileptiska sinnesslöa och 8 fallandesjuka skulle *inkomsterna* under budgetåret komma att uppgå till $22 \times 400 = 8,800$ kronor + $8 \times 800 = 6,400$ kronor, summa 15,200 kronor.»

Såsom den i ärendet lämnade redogörelsen utvisar, har Eders Kungl. Maj:t vid beräkandet av utgiftsstat för Vänersborgsanstalten för budgetåret 1923—1924 utgått ifrån, att antalet elever vid anstalten skulle såsom hittills beräknas till femton, och har jämväl med hänsyn härtill, vad beträffar den för anstaltens verksamhet erforderliga personalen, någon ändring icke föreslagits. Därest, såsom förutsatts, intagning å anstalten allenast skulle ske genom överflyttning från de statsunderstödda sinnesslö- och epileptikeranstalterna av därstädes såsom olämpliga befunna flickor, torde ock enligt riksdagens mening anstaltens beläggning ej heller komma att överskrida nämnda antal.

Av den i ämnet väckta motionen framgår emellertid, att Eders Kungl. Maj:t med auleddning av därom av de s. k. sinnesslövårdssakkunniga gjord framställning genom brev den 9 november 1922 medgivit, att å här ifrågavarande anstalt finge, där så finnes utan skada för verksamheten vid anstalten kunna ske, tillsvidare intagas till vuxen ålder kommen kvinnlig sinnesslö, ehuru hon icke vore eller varit intagen i sinnesslö- eller epileptikerskola, skyddshem eller tvångsuppfostningsanstalt men till följd av vanart icke lämpligen kunde omhändertagas annorstädes än å anstalt för vanartade sinnesslöa. Därest detta medgivande skall få någon praktisk betydelse, har det synts riksdagen, i likhet med motionärerna, att en ökad beläggning av anstalten under nästa budgetår torde vara oundgänglig. Då den nuvarande anstaltsbyggnaden rymmer fyratio platser, har det ock, vid det förhållande att vårdbehövande utöver det nu beräknade antalet intagna förefinnas, synts riksdagen oekonomiskt att under längre tid utnyttja så ringa del av utrymmet, särskilt som driftkostnaderna för elev ju bliva större, ju mindre beläggningen är. Med hänsyn härtill och i betraktande i övrigt av de skäl, motionärerna anfört till stöd för sitt förslag, har riksdagen funnit, att vid beräkandet av anslag till anstalten antalet elever bör beräknas till trettio.

Vid en sålunda ökad beläggning av anstalten har det synts riksdagen ofrånkomligt, att sköterskepersonalen förstärkes. Motionärerna hava härutinnan föreslagit anställandet dels av ytterligare en sköterska för tillsynen under dagen, dels ock — under förutsättning att anstalten även mottoge vanartade sinnesslöa flickor, som vore epileptiska — en nattsköterska. Mot motionärernas förslag härutinnan har riksdagen icke haft något att erinra, dock att riksdagen, i likhet med motionärerna, ansett, att dagsköterskan icke må anställas, förrän elevantalet överskridit femton och nattsköterskan först efter det någon fallandesjuk blivit å anstalten intagen.

Vad inkomsterna för ifrågavarande anstalt beträffar, hava motionärerna hänvisat till den under föregående punkt omförmälda motionen

rörande ändring i staten för uppfostringsanstalten för sinnesslöa gossar å Salbobed, vari närmare utvecklats skälen för där framlagt förslag att vid statens sinnesslöanstalter höja årsavgiften för sinnesslöa, som icke äro behäftade med epilepsi, till 400 kronor och för fallandesjuka till 800 kronor. Riksdagen, som, på sätt förut nämnts, funnit sig böra bifalla de för Salbobedsanstalten föreslagna förhöjda elevavgifter, har ej heller funnit skäl till erinran emot, att årsavgiften för elev även vid Vänersborgsanstalten bestämmes i enlighet med motionärernas förslag.

På grund av vad sålunda anförts och då riksdagen icke funnit något att erinra emot de av motionärerna föreslagna avlönings- och omkostnadsstaterna för anstalten i fråga, får riksdagen alltså anmäla, att riksdagen i anledning av Eders Kungl. Maj:ts föreliggande förslag och med bifall till ovanberörda motion

1) godkänt följande avlönings- och omkostnadsstater för statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor, att tillämpas från och med budgetåret 1923—1924.

Avlöningsstat.

	L ö n			Tjänstgöringspenningar	Summa	
	Oreducerat belopp	Pensionsavgift motsvarande belopp	Reducerat belopp			
1 föreståndarinna..	1,650	50	1,600	800	2,400	Efter 5 år kan lönen höjas med 300 kronor, efter 10 år med ytterligare 300 kronor och efter 15 år med än ytterligare 300 kronor.
1 handarbetslärarinna	1,000	50	950	800	1,750	
1 vaktmästare	1,000	25	975	500	1,475	
Ersättning för bostad och bränsle åt vaktmästaren	—	—	—	—	400	Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor och efter 10 år med ytterligare 100 kronor.
Vikariatsersättningar och extrapersonal samt tjänstepersonal	—	—	—	—	2,575	
Summa kronor	—	—	—	—	8,600	

Anmärkingar:

1. Föreståndarinnan och handarbetslärarinnan erhålla fri bostad, fri uppvärmning samt elektrisk belysning. Armatur och lampor för elektrisk belysning bekostas dock av befattningshavaren.

2. Därrest föreståndarinnan eller handarbetslärarinnan äger delaktighet i statsunderstödd pensionsanstalt, höjes avlöningen med mot pensionsavgift svarande belopp.

*Omkostnadsstat.**Utgifter.*

Kosthåll för personalen (5 st. à kronor 1: 75 per dag), förslagsvis	kronor	3,193: 75
Kosthåll för eleverna (30 st. à kronor 1: 10 per dag), förslagsvis	»	12,045: —
Beklädnader och sängkläder (à 100 kronor per elev), förslagsvis	»	3,000: —
Undervisningsmateriel och böcker, förslagsvis	»	300: —
Läkare och sjukvård, förslagsvis	»	600: —
Värme och lyse, förslagsvis	»	5,000: —
Tvätt och renhållning, förslagsvis	»	1,200: —
Fastighetens underhåll, förslagsvis	»	500: —
Underhåll av inventarier, förslagsvis	»	500: —
Inköp av arbetsmaterial, förslagsvis	»	750: —
Elevbelöningar, förslagsvis	»	150: —
Diverse utgifter, förslagsvis	»	2,036: 25
	<u>Summa kronor</u>	<u>29,275: —</u>

Inkomster.

Avgifter för 30 elever, förslagsvis	kronor	15,200: —
Statens tillskott, förslagsvis	»	14,075: —
	<u>Summa kronor</u>	<u>29,275: —</u>

II) beslutat, att elevavgifterna vid statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor från och med budgetåret 1923—1924 skola utgå med 400 kronor för sinnesslöa flickor, som icke äro behäftade med fallandesjuka, samt med 800 kronor för sinnesslöa flickor, som tillika äro fallandesjuka;

III) för sagda budgetår beviljat

dels till avlöningar och vikariatsersättningar m. m. åt befattningshavare vid statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor ett extra anslag av 8,600 kronor,

dels ock till bidrag till driftskostnader i övrigt vid samma anstalt ett extra förslagsanslag av 14,075 kronor.

83:o) På grund av Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 86) har riksdagen i riksstaten uppfört det ordinarie anslaget till *lasarettens underhåll* med 15,774 kronor.

84:o) I enlighet med vad Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen (punkt 87) har riksdagen beslutat att beträffande det ordinarie reser-

tionsanslaget till *resestipendier åt ordinarie läkare vid länslasarett m. fl.* i riksstaten för budgetåret 1923—1924 icke upptaga något belopp.

85:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 88) har riksdagen i riksstaten uppfört det ordinarie anslaget till *underhåll av Järvsö sjukhus för spetälska* med 23,500 kronor.

86:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 89) att till tackande av motsedd brist å ordinarie anslaget till underhåll av Järvsö sjukhus för spetälska för budgetåret 1923—1924 anvisa ett extra anslag av 10,000 kronor.

Riksdagen, som icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag, har till *tackande av motsedd brist å ordinarie anslaget till underhåll av Järvsö sjukhus för spetälska* för budgetåret 1923—1924 anvisat ett extra anslag av 10,000 kronor.

87:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 90) att till beredande av understöd åt spetälskesjukas familjer m. m. för budgetåret 1923—1924 anvisa ett extra anslag av 5,000 kronor.

Riksdagen, som icke haft något att erinra mot vad Eders Kungl. Maj:t under förevarande punkt föreslagit, har till *beredande av understöd åt spetälskesjukas familjer m. m.* för budgetåret 1923—1924 anvisat ett extra anslag av 5,000 kronor.

88:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 91) att *dels* till bidrag för uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter för budgetåret 1923—1924 anvisa ett extra reservationsanslag av 230,000 kronor;

dels ock medgiva, att till utförande av vissa byggnadsarbeten vid kustsanatoriet Apelviken må av Eders Kungl. Maj:t beviljas föreningen för kustvård åt skrofulösa barn ett bidrag av högst 178,500 kronor, att utgå av nämnda anslag i huvudsaklig överensstämmelse med de rörande bidrag från anslaget gällande grunder och på villkor i övrigt, som må av Eders Kungl. Maj:t bestämmas.

Eders Kungl. Maj:ts förslag om anvisande av ett anslag å 230,000 kronor till bidrag för uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter har riksdagen ansett sig böra bifalla. Då riksdagen ej heller haft något att erinra mot, att statsbidrag från ifrågavarande anslag med av Eders Kungl. Maj:t föreslaget belopp beviljas för utförande av de ifrågasatta byggnadsarbetena vid kustsanatoriet Apelviken, får riksdagen alltså anmäla, att riksdagen

dels till bidrag för uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter för budgetåret 1923—1924 anvisat ett extra reservationsanslag av 230,000 kronor;

dels ock medgivit, att till utförande av vissa byggnadsarbeten vid kustosanatoriet Apelviken må av Eders Kungl. Maj:t beviljas föreningen för kustvård åt skrofulösa barn ett bidrag av högst 178,500 kronor, att utgå av nämnda anslag i huvudsaklig överensstämmelse med de rörande bidrag från anslaget gällande grunder och på villkor i övrigt, som må av Eders Kungl. Maj:t bestämmas.

89:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 92) att *dels* i riksstaten uppföra det ordinarie förslagsanslaget till bidrag för driftkostnaderna vid tuberkulossjukvårdsanstalter med 2,675,000 kronor; *dels ock* medgiva av departementschefen förordade ändringar i grunderna för anslagets användning.

I sammanhang med Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag har riksdagen till behandling förehaft två likalydande motioner, däri hemställt, att riksdagen ville med avslag på Eders Kungl. Maj:ts förslag om ändring i grunderna för det ordinarie förslagsanslaget till bidrag för driftkostnaderna vid tuberkulossjukvårdsanstalterna uppföra nämnda anslag i riksstaten med 2,900,000 kronor.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen i anledning av Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag och ovanberörda motioner *dels* i riksstaten uppfört det ordinarie förslagsanslaget till *bidrag för driftkostnaderna vid tuberkulossjukvårdsanstalter* med 2,790,000 kronor, *dels ock* medgivit de av departementschefen i statsrådsprotokollet över socialärenden den 8 januari 1923 förordade ändringarna i grunderna för anslagets användning, att tillämpas från och med den 1 januari 1924.

90:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 93) att för beredande av bidrag till medellösa eller mindre bemedlade personer för resor till och från de vid västkusten belägna statsunderstödda kustosanatorierna för budgetåret 1923—1924 bevilja ett extra förslagsanslag av 35,000 kronor.

Riksdagen, som funnit sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag, har alltså för beredande av *bidrag till medellösa eller mindre bemedlade personer för resor till och från de vid västkusten belägna statsunderstödda kustosanatorierna* för budgetåret 1923—1924 beviljat ett extra förslagsanslag av 35,000 kronor.

91:o) På grund av Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda förslag (punkt 94) har riksdagen beslutat att beträffande det ordinarie reservationsanslaget till *resestipendier åt läkare för studier i tuberkulossjukvård* i riksstaten för budgetåret 1923—1924 icke upptaga något belopp.

92:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 95) har

riksdagen såsom bidrag till upprätthållande av verksamheten vid de genom medel ur Konung Oscar II:s jubileumsfond inrättade *folksanatorierna*, att användas i enlighet med av Eders Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser, för budgetåret 1923—1924 anvisat ett extra anslag av 300,000 kronor.

93:o) På grund av vad Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen (punkt 96) har riksdagen för budgetåret 1923—1924 till statsbidrag för *understödjande av dispensärverksamhet*, under villkor i huvudsaklig överensstämmelse med de nu gällande, beviljat ett extra förslagsanslag av 400,000 kronor.

94:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 97) har riksdagen i riksstaten uppfört det ordinarie förslagsanslaget till *bekostande av behandling enligt den s. k. ljusmetoden av medellösa med sjukdomen lupus vulgaris behäftade personer från landsorten* med 50,000 kronor.

95:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 98) har riksdagen för budgetåret 1923—1924 anvisat, att utgå i huvudsaklig överensstämmelse med gällande grunder,

dels såsom *bidrag till upprätthållande av verksamheten vid radiumhemmets poliklinik* ett extra anslag av 15,000 kronor,

dels ock såsom *bidrag till upprätthållande av verksamheten vid hemmets klinik* ett extra förslagsanslag av 31,000 kronor.

96:o) På grund av vad Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen (punkt 99) har riksdagen för beredande av bidrag, enligt nu gällande grunder, till *medellösa eller mindre bemedlade personer för resor till och från radiumhemmet i Stockholm* för budgetåret 1923—1924 anvisat ett extra förslagsanslag av 15,000 kronor.

97:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 100) att till statsbidrag för uppförande, inrättande eller inlösen av epidemisjukhus för budgetåret 1923—1924 anvisa ett extra förslagsanslag av 1,800,000 kronor.

Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag har riksdagen ansett sig böra bifalla. Riksdagen vill dock härvid uttala, att riksdagen förutsätter, att de i epidemilagen meddelade bestämmelserna angående skyldighet för epidemidistrikt att hava tillgång till erforderligt antal platser å sjukhus, avsedda för personer, som äro behäftade med någon av de i 2 § 1 mom. av nämnda lag uppräknade sjukdomar, tillämpas på sådant sätt, att landstingen ej betungas av större kostnader för epidemisjukvårdens ordnande än som äro av förhållandena betingade.

Riksdagen har alltså till *statsbidrag för uppförande, inrättande eller*

inlösen av epidemisjukhus för budgetåret 1923—1924 anvisat ett extra förslagsanslag av 1,800,000 kronor.

98:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 101) att till statsbidrag för driften av epidemisjukhus för budgetåret 1923—1924 anvisa ett extra förslagsanslag av 700,000 kronor.

Riksdagen, som icke haft något att erinra mot förevarande förslag, har till statsbidrag för driften av epidemisjukhus för budgetåret 1923—1924 anvisat ett extra förslagsanslag av 700,000 kronor.

99:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 102) att dels i riksstaten uppföra det ordinarie förslagsanslaget till kliniker vid vanförestalterna i Stockholm, Göteborg och Hälsingborg med 137,000 kronor;

dels ock medgiva av departementschefen förordad ändring i grunderna för anslaget användning.

Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag i ämnet har 1922 års riksdag dels medgivit, att statsbidrag till anordnande av kliniker vid vanförestalterna i Stockholm, Göteborg och Hälsingborg, till underhåll av skol- och uppfostringshem för vanföra samt till understöd åt de i Stockholm, Göteborg och Hälsingborg av föreningarna för bistånd åt vanföra inrättade undervisningsanstalterna för vanföra m. m. må från och med år 1923 utgå i enlighet med de av chefen för socialdepartementet i statsrådsprotokollet över socialärenden den 7 januari 1922 förordade grunderna, dels ock för tiden 1 januari—30 juni 1923 upptagit det ordinarie förslagsanslaget till kliniker vid vanförestalterna till 79,000 kronor, det ordinarie förslagsanslaget till underhåll av skol- och uppfostringshem för vanföra till 45,400 kronor samt det ordinarie förslagsanslaget till de av ovannämnda föreningar för bistånd åt vanföra inrättade undervisningsanstalterna för vanföra m. m. till 77,500 kronor.

I och med riksdagens godtagande av ovannämnda grunder har fastslagits, att statsbidragen till vanförestalterna för tiden efter 1923 års ingång icke längre skola utgå efter glidande skala utan med fasta belopp för varje patient eller elev, dock med bibehållande av principen att staten skall gälda ungefär halva driftkostnaden.

De statsbidrag, som chefen för socialdepartementet ovannämnda den 7 januari 1922 förordade att utgå till vanförestalternas underhåll för första halvåret 1923, framgå av följande tablå:

till vanförestalternas i Stockholm, Göteborg och Hälsingborg kliniker, per dag och patient	kronor	2: 70
till skol- och uppfostringshemmen för vanföra, per dag och patient	»	2: 50

till undervisningsanstalternas för vanföra interna elever, per elev och månad	kronor 68: —
till samma undervisningsanstalters externa elever, per elev och månad	» 27: —

Med hänsyn till den allmänna prissänkningen har departementschefen nu funnit en mindre nedsättning av statsbidragsbeloppen kunna äga rum. Departementschefen har sålunda förordat, att de statsbidrag, som komma att utgå från anslag, vilka beviljas för budgetåret 1923—1924 och tiden därefter, tillsvidare skola bestämmas på följande sätt:

till vanförestalternas i Stockholm, Göteborg och Hälsingborg kliniker, per dag och patient	kronor 2: 55
till skol- och uppfostringshemmen för vanföra, per dag och patient	» 2: 35
till undervisningsanstalternas för vanföra interna elever, per elev och månad	» 63: —
till samma undervisningsanstalters externa elever, per elev och månad	» 25: —

Vid bifall till detta förslag hava de för budgetåret 1923—1924 erforderliga anslagen, med ledning av belastningen å anslagen för år 1921, ansetts kunna beräknas till 137,000 kronor för klinikerna, 73,000 kronor för skol- och uppfostringshemmen och 136,000 kronor för undervisningsanstalterna.

Då riksdagen i likhet med departementschefen ansett, att med hänsyn till den allmänna prissänkningen en nedsättning av statsbidragen till ovannämnda anstalter bör kunna vidtagas och då de av Eders Kungl. Maj:ts föreslagna bidragsbeloppen för ifrågavarande budgetår synts riksdagen väl avvägda, får riksdagen alltså under nu förevarande punkt anmäla, att riksdagen *dels* i riksstaten uppfört det ordinarie förslagsanslaget till *kliniker vid vanförestalterna i Stockholm, Göteborg och Hälsingborg* med 137,000 kronor *dels ock* medgivit den av departementschefen i statsrådsprotokollet över socialärenden den 8 januari 1923 förordade ändringen i grunderna för anslagets användning.

100:o) På grund av Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 103) har riksdagen i riksstaten uppfört det ordinarie förslagsanslaget till *polikliniker vid vanförestalterna i Stockholm, Göteborg och Hälsingborg* med 15,000 kronor.

101:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 104) har riksdagen *dels* i riksstaten uppfört det ordinarie förslagsanslaget till *underhåll av skol- och uppfostringshem för vanföra* med 73,000 kronor

dels ock medgivit den av departementschefen i statsrådsprotokollet över socialärenden den 8 januari 1923 förordade ändringen i grunderna för anslagets användning.

102:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 105) att i riksstaten uppföra det ordinarie förslagsanslaget för bidrag till resor för vanföra jämte vårdare till och från vanförestalt eller i samband med sådan anstalt anordnat skol- och uppfostringshem med 60,000 kronor.

Riksdagen, som funnit sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag, får alltså anmäla, att riksdagen i riksstaten uppfört det ordinarie förslagsanslaget för *bidrag till resor för vanföra jämte vårdare till och från vanförestalt eller i samband med sådan anstalt anordnat skol- och uppfostringshem* med 60,000 kronor.

103:o) På grund av Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 106) har riksdagen *dels* i riksstaten uppfört det ordinarie förslagsanslaget till *de i Stockholm, Göteborg och Hälsingborg av föreningarna för bistånd åt vanföra inrättade undervisningsanstalterna för vanföra m. m.* med 136,000 kronor, *dels ock* medgivit de av departementschefen i statsrådsprotokollet över socialärenden den 8 januari 1923 förordade ändringarna i grunderna för anslagets användning.

104:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 107) att i riksstaten uppföra det ordinarie förslagsanslaget till bestridande av kostnader för allmän hälso- och sjukvård med 1,200,000 kronor.

Vid prövning av Eders Kungl. Maj:ts under förevarande punkt framlagda förslag har riksdagen uppmärksammat, *dels* att 1922 års statsrevisorer med hänsyn till de betungande utgifter, staten på grund av gällande bestämmelser angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar måst vidkännas, i sin till årets riksdag avgivna berättelse erinrat, huru som vid 1922 års riksdag andra lagutskottet i sitt uttalande i anledning av Eders Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 5 § i ovanberörda lag den 20 juni 1918 ifrågasatt, huruvida icke med hänsyn till dåvarande penningvärde anledning finnes till övervägande, om till ytterligare besparing någon jämkning jämväl kunde ske beträffande vissa poster i den uti kungörelsen den 13 december 1918 innefattade läkartaxan för förrättningar av nu ifrågavarande slag *dels ock* att medicinalstyrelsen i ett med anledning härav avgivet yttrande funnit sig kunna förorda ändringar av allenast tvenne poster i berörda taxa nämligen de som hänföra sig till bakteriologiska undersökningar och tagning av blodprov. Riksdagen har emellertid ansett det kunna ifrågasättas, huruvida icke en nedsättning av den för »förnyat besök» hos läkaren fastställda avgiften jämväl bör kunna vidtagas.

Vad det av Eders Kungl. Maj:t äskade anslagsbeloppet beträffar, har riksdagen icke velat motsätta sig anvisandet av detsamma, och får riksdagen alltså anmäla, att riksdagen i riksstaten uppfört det ordinarie förslagsanslaget till bestridande av kostnader för *allmän hälso- och sjukvård* med 1,200,000 kronor.

105:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 108) att till beredande av bidrag, i enlighet med av 1918 års lagtima riksdag godkända grunder, för lindring i mindre bemedlade patienters å landsbygden sjukvårdskostnader för budgetåret 1923—1924 anvisa ett extra förslagsanslag av 25,000 kronor.

Riksdagen, som icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag, har till beredande av bidrag, i enlighet med av 1918 års lagtima riksdag godkända grunder, för *lindring i mindre bemedlade patienters å landsbygden sjukvårdskostnader* för budgetåret 1923—1924 anvisat ett extra förslagsanslag av 25,000 kronor.

106:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 109) att för budgetåret 1923—1924 anvisa

dels till bestridande av kostnaderna för statens skola för utbildning av distriktssköterskor ett extra förslagsanslag av 8,000 kronor,

dels till stipendier för sjuksköterskor för genomgående av nämnda skola ett extra anslag av 25,000 kronor,

dels ock för beredande av statsbidrag för anställning av distriktssköterskor i enlighet med gällande grunder ett extra förslagsanslag av 250,000 kronor.

Riksdagen har funnit sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning och får alltså anmäla, att riksdagen för budgetåret 1923—1924 anvisat

dels till bestridande av kostnaderna för *statens skola för utbildning av distriktssköterskor* ett extra förslagsanslag av 8,000 kronor,

dels till *stipendier för sjuksköterskor* för genomgående av nämnda skola ett extra anslag av 25,000 kronor,

dels ock för beredande av *statsbidrag för anställning av distriktssköterskor* i enlighet med gällande grunder ett extra förslagsanslag av 250,000 kronor.

107:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 111) har riksdagen för beredande av *statsbidrag till avlöning åt distriktsbarnmorskor* för budgetåret 1923—1924 anvisat ett extra förslagsanslag av 500,000 kronor.

108:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 113) att i riksstaten uppföra det ordinarie anslaget till barnmorskeundervisningen och barnbördshuset med 67,283 kronor.

Eders Kungl. Maj:ts under förevarande punkt gjorda framställning har icke givit riksdagen anledning till erinran, och får riksdagen alltså anmäla, att riksdagen i riksstaten uppfört det ordinarie anslaget till *barnmorskeundervisningen och barnbördshusen* med 67,283 kronor.

109:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 114) har riksdagen till anordnande av *repetitionskurser för barnmorskor* för budgetåret 1923—1924 anvisat ett extra anslag av 15,500 kronor.

110:o) På grund av Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 115) har riksdagen i riksstaten uppfört det ordinarie anslaget till *ortopediska institutet* med 8,250 kronor.

111:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 116) att i riksstaten uppföra det ordinarie förslagsanslaget till skyddskoppymningen med 310,000 kronor.

Riksdagen, som funnit sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag, har i riksstaten uppfört det ordinarie förslagsanslaget till *skyddskoppymningen* med 310,000 kronor.

112:o) Med anledning av Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 117) har riksdagen i riksstaten uppfört det ordinarie anslaget till *karantänsanstalten på Känsö* med 17,600 kronor.

113:o) På grund av Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 118) har riksdagen såsom bidrag till skolföreståndaren J. Henrikssons i Rostock verksamhet för *odling av frön för uppdragande av medicinalväxter m. m.* för budgetåret 1923—1924 anvisat ett extra anslag av 2,500 kronor.

114:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 119) har riksdagen i riksstaten uppfört det ordinarie anslaget till *Svenska läkar-sällskapet* med 2,500 kronor.

115:o) På grund av Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 120) har riksdagen i riksstaten uppfört det ordinarie förslagsanslaget till *Sveriges andel i kostnaderna för den internationella hälsovårdsbyrån i Paris* med 5,000 kronor.

Överståthållarämbetet.

116:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 122) har riksdagen i riksstaten uppfört det ordinarie anslaget till *överståthållarämbetet* med 123,822 kronor.

117:o) På grund av Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 124) har riksdagen för fortsatt utgivande av tidningen »*Polisunderrättelser*» för budgetåret 1923—1924 anvisat ett extra anslag av 60,000 kronor.

118:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 125) att såsom bidrag till upprätthållande av centralbyrån för fingeravtryck för budgetåret 1923—1924 anvisa ett extra anslag av 25,000 kronor.

Riksdagen, som icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag, har såsom bidrag till upprätthållande av *centralbyrån för fingeravtryck* för budgetåret 1923—1924 anvisat ett extra anslag av 25,000 kronor.

Landsstaten.

119:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 126) har riksdagen i riksstaten uppfört det ordinarie anslaget till *landshövdingarna* med 318,500 kronor.

120:o) På grund av vad Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen (punkt 127) har riksdagen i riksstaten uppfört det ordinarie anslaget till *tjänstemän och betjante vid länsstyrelserna* med 1,459,100 kronor.

121:o) Med anledning av Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 128) har riksdagen i riksstaten uppfört det ordinarie anslaget till *sakkunniga till biträde vid utredningar m. m.* med 6,000 kronor.

122:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 129) att i riksstaten uppföra det ordinarie reservationsanslaget till arvoden åt extra länsnotarier m. m. med 300,000 kronor.

Riksdagen, som icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag, har i riksstaten uppfört det ordinarie reservationsanslaget till *arvoden åt extra länsnotarier m. m.* med 300,000 kronor.

123:o) På grund av Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 130) har riksdagen i riksstaten uppfört det ordinarie anslaget till *fögderiförvaltningarna* med 2,358,531 kronor.

124:o) Med anledning av Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 131) har riksdagen i riksstaten uppfört det ordinarie förslagsanslaget till *vika-riatsersättningar vid fögderiförvaltningarna* med 40,000 kronor.

125:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 132) har riksdagen i riksstaten uppfört det ordinarie anslaget till *övergångsstat för landsstaten* med 25,700 kronor.

126:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 133) att till beredande av ortstillägg till vissa tjänstemän och betjante vid landsstaten i Göteborgs och Bohus län för budgetåret 1923—1924 anvisa ett extra anslag av 3,750 kronor.

Riksdagen, som funnit sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag, förutsätter emellertid, att, därest ortstillägg åt de av

departementschefen omnämnda två vaktmästarna vid länsstyrelsen kommer att ingå i eventuellt dem tillkommande tillfälligt lönetillägg, motsvarande belopp inbesparas å förevarande anslag.

Riksdagen har alltså till beredande av *ortstillägg till vissa tjänstemän och betjante vid landsstaten i Göteborgs och Bohus län* för budgetåret 1923—1924 anvisat ett extra anslag av 3,750 kronor.

127:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 134) att för budgetåret 1923—1924 till avlöning och underhåll av särskild polisstyrka på landet, där sådan kan av förhållandena påkallas, anvisa, att användas i huvudsak efter hittills gällande grunder, ett extra förslagsanslag av 1,200,000 kronor.

Riksdagen, som funnit sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag, har för budgetåret 1923—1924 till *avlöning och underhåll av särskild polisstyrka på landet*, där sådan kan av förhållandena påkallas, anvisat, att användas i huvudsak efter hittills gällande grunder, ett extra förslagsanslag av 1,200,000 kronor.

128:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 135) har riksdagen för budgetåret 1923—1924 till *ersättning åt lappfogdar m. m.* beviljat ett extra reservationsanslag av 43,550 kronor.

129:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 136) att för budgetåret 1923—1924 till bestridande av vissa kostnader i anledning av år 1922 förrättade val av landstingsmän samt av kommunal- och municipalfullmäktige anvisa ett extra förslagsanslag av 80,000 kronor.

Riksdagen, som ansett sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag, har för budgetåret 1923—1924 till *bestridande av vissa kostnader i anledning av år 1922 förrättade val av landstingsmän samt av kommunal- och municipalfullmäktige* anvisat ett extra förslagsanslag av 80,000 kronor.

Diverse.

130:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 137) har riksdagen i riksstaten uppfört det ordinarie förslagsanslaget till *ålders-tillägg* med 600,000 kronor.

131:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 138) har riksdagen i riksstaten uppfört det ordinarie förslagsanslaget till *rese- och traktamentspenningar* med 800,000 kronor.

132:o) På grund av Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 139) har riksdagen i riksstaten uppfört ett ordinarie reservationsanslag till *kommittéer och utredningar genom sakkunniga* med 125,000 kronor.

133:o) I enlighet med vad Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen (punkt 140) har riksdagen i riksstaten uppfört det ordinarie reservationsanslaget till *extra utgifter* med 120,000 kronor.

134:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 141) att i riksstaten uppföra det ordinarie förslagsanslaget till skrivmaterialier och expenser, ved m. m. med 1,400,000 kronor.

Riksdagen, som ansett sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förslag, har i riksstaten uppfört det ordinarie förslagsanslaget till *skrivmaterialier och expenser, ved m. m.* med 1,400,000 kronor.

Stockholm den 21 april 1923.

Med undersåtlig vördnad.